

Úvahy na základe článku, ktorý uverejnil Csaba Varga pod názvom „Aj maďarské, aj anglické“.

Keď som prečítal štúdiu, ktorú napísal Varga Csaba, ihneď vznikla myšlienka, že preložím do slovenčiny. Z toho ihneď vyplýva, že je potrebné nájsť zodpovedajúce slovenské výrazy a potom štúdiu môže slúžiť aj na porovnanie anglicko - maďarsko - slovenských výrazov. Podľa mňa by bola škoda nevyužiť túto štúdiu, lebo je zatým iste mnoho práce, začo vďačíme Csabovi Vargovi. Bohužiaľ odovzdať toto poďakovanie sa nestihlo, lebo Csaba Varga 15. júna 2012 zomrel, mal len 67 rokov. Teraz sa pokúsim rozšíriť jeho štúdiu poznatkami podľa mojej metódy. Zachovám svoj zvyk a do štúdie zapracujem svoj názor.

Varga Csaba: Naše slová z minulosti

(Fríg Kiadó, 2010. www.varga.hu – Vydavateľstvo Fríg. 2010)

Knihy porovnáva 13 jazykov (anglický, nemecký, starogrécky, ruský atď.) s maďarským jazykom. Dole uvádzame výsledok porovnania s anglickým jazykom ešte podrobnejšie rozpracovane.

© Varga Csaba

***

Motto:

„Odpoveď na každú problémovú otázku prechádza troma etapami:
najprv ju považujú za smiešnu,
v druhej etape bojujú proti nej
a v tretej považujú za samozrejmosť.“

(Arthur Schopenhauer)

AJ MAĎARSKÉ, AJ ANGLICKÉ

Túto štúdiu by som odporučil do pozornosti jazykovedcom, lebo je dôkazom toho, že vedecké názory vytvorené na začiatku 19. storočia nezohľadňujú reálnu skutočnosť.

Pre maďarských jazykovedcov obzvlášť sa doporučuje nielen táto štúdiu Csabu Vargu, ale mohli by preštudovať všetky ostatné, ktoré sa zaoberajú s jazykovými porovnaniami. Samozrejme to je sen, lebo zo strany oficiálnych jazykovedcov táto štúdiu bude takisto zamlčaná, ako sa mlčalo o ostatných jeho článkoch. Teória o vzniku jazykov, ktorá bola vytvorená v 19. st. vôbec v ničom neberie ohľad na reálne existujúci svet. Vedecký jazykový svetonázor je dogmou, ktorá dnes je ako zdochnutá „svätá krava“, ktorú zabalzamovali a dovtedy budú velebiť, kým dnešná vedúca elita sveta nestratí svoju moc, lebo tento svetonázor slúži len na dokazovanie nadradenosti dnešnej vládnúcej elity sveta. Je poľutovaniahodné, že v 19. storočí vedci o ktorých sa len hovorí, že boli „Maďarmi“ prebrali „indoeuroské“ výmysli a prebrali „ugrofínsku“ jazykovú teóriu. O dnešných úradných „obsluhovačoch“ radšej nič nehovorme, lebo tí okrem ohovárania druhých, nič nevedia.

Nevidel som od nich ani jednu kritiku, ktorá by mala hlavu a päť, lebo aj oni vedia, že s tými kritikami by oni sami priviedli pozornosť na nesprávnu úradnú teóriu o jazykoch.

1.) Predslov

V strede 19. storočia bol vydaný tzv. Czuczor-Fogarasi výkladový slovník, kde autori len tak bokom vysvetlili niekoľko anglických slov z maďarského jazyka. Simon Zoltán v knihe pod názvom „*Dicsőség a sasnak és az égnek*“ (Sláva orlovi a nebu) (autorské vydanie, Vancouver, 1978) na stranách 167 – 168 poukazuje na viaceré presvedčivo zhodné maďarské a anglické výrazy. Ďalej viem aj o jednom maďarskom murárovi, ktorý pracoval v Londýne a tam rozpoznal, že veľa anglických výrazov existuje aj v maďarskom jazyku a pozbieral ich do zošita. Stručne povedané hovoríme o tom tušení, ktoré sa objavilo viackrát nezávisle od seba, že medzi anglickou a maďarskou slovnou zásobou môžu byť hlbšie súvislosti.

Majú nejakú podstatu tieto dohady, alebo nie?

Na základe poldesaťročného výskumu v tejto mojej stručnej štúdiu môžem vysloviť kladnú odpoveď. Podrobnú analýzu nájdete v mojej knihe pod názvom „*Az angol szókincs magyar szemmel*“ (Anglická slovná zásoba s očami Maďara) (Fríg Kiadó, 2007 (Vydavateľstvo Fríg, 2007)). Táto kniha má aj anglickú verziu s názvom „*The English language from the Hungarian view*“ (Fríg Kiadó, 2010 (Vydavateľstvo Fríg, 2010)).

Pozrime sa na dokazovanie toho, že viackrát objavované nálezy majú svoje opodstatnenie. Tu, ale musím poznamenať, aby sme predišli nedorozumeniam: nie je reč o tom, že Maďari by učili hocikoho rozprávať. Hovorím len o tom, že jazyky, ktoré sme hlbšie spoznali sú potomkami toho istého prajazyka a tento *niekedy ešte spoločný* prajazyk z nejakého dôvodu maďarský jazyk zachoval v najstaršej a najčistejšej podobe. Maďarčina zostala, ako skamenelina prajazyka, preto nemôžeme sa čudovať, že jej menšie, alebo väčšie súčasti úplne náhodile sa nájdú vo viacerých jazykoch. Nato máme myslieť pri ďalšom čítaní a nič viac.

Anglický a maďarský jazyk ozaj majú aj hlbšie spojenie, ale takto 500-600 podobných slov sa dá vykázat' pri porovnaní ľubovoľne zvolených dvoch jazykoch. Dokazuje to sám Csaba Varga v článku „Szlovák a kismagyarnyelv - Slovenčina, ako malý maďarský jazyk“ (preklad na mojej web stránke v časti „etymológia“), kde bez väčších problémov pozbieral okolo 660 spoločných slovenkých a maďarských slov. Možnosť rozšírenia počtu týchto slov som ukázal v preklade tohto článku, kde zoznam slov začínajúcich na hlásku „a“ z 8 slov som rozšíril na 54 slov. Ak by sme vedeli rozšíriť slovnú zásobu aj na ostatné hlásky, tak namiesto 660 by sme dostali 4450 spoločných slov. To je veľké číslo, ale ak sa pozremo na vlastnosti hovorového prajazyka, na jeho rozmanitosť vo výslovnosti, v tvorení slov a spôsob premenenia slov, na ktoré som poukazoval vo svojom článku „A magyar nyelvőről nem hagyományos felfogásban - O maďarčine nie tradičným spôsobom.“, kde slovo stojace z troch spoluhlások bolo doplnené so samohláskami a najjednoduchšími zdvojeniami samohlások počet možností na výslovnosť sa dostal k číslu 35 000 a keby sme začali ešte variáciami v zdvojení rôznych samohlások, tak počet slov by narástol na státisíce. Ak by sme počítali aj s touto možnosťou, tak ani 4500 slov nie je veľa. Ľudia v hovorovej reči tieto možnosti rôznych výslovností skutočne používali. Táto vlastnosť maďarského jazyka pri porovnaní slov sa vedome zanedbáva a príde na rad len vtedy, ak sa to už očividne nedá obísť (aj Csaba dáva len do poznámok „stará forma“ slova, ale takto je to všeobecne aj u ostatných jazykovedcov). To si treba uvedomiť, lebo práve tieto „maďarské“ nárečové formy mohli nám zachrániť najstaršie a najčistejšie formy „prajazyka“. Táto možnosť, ale postupne sa stráca,

lebo aj v hovorovej reči pretláčajú používanie výslovnostnej formy spisovnej maďarčiny. Dostupné pamiatky spisovného jazyka ukazujú, že sa menil v menšej miere, ale musíme brať do úvahy, že nárečové výslovnosti ťažko sa dali napísať s latinskými písmenami. Texty boli naznačené cudzojazyčnými prišahovalcami, ktorí prišli do „Panónie(Hungarie)“ pri preberaní kresťanstva, boli to mnísi cudzinci, ktorých privolala cirkev a oni sa premenili neskoršie na „hungarusov“, ale narodili sa v cudzine, cudzým materinským jazykom. Svetová moc v starých časoch stále bola prepojená s cirkevnou mocou, treba to len troška preštudovať. Prvé písomné pamiatky sú darovacie listiny, alebo cirkevné spisy, modlitby. Farári, páni a učení, stále ináč hovorili, ako jednoduchí ľudia, stále sa opíčili po cudzincoch „zo Západnej Európy“. Dnes ich musíme úctiť, podľa nich sa musíme vyjadrovať, Ferenc Kazinczy reformátor maďarského jazyka, ustanoviteľ moderného maďarského jazyka bol „slobodomurárom“. Túto skutočnosť už menej zdôrazňujú, lebo plány „slobodomurárov“ pre ľudstvo neukazujú nič dobré. Nieкого môže hnevať to, čo som napísal, môže ma zato odsúdiť, ale existuje porekadlo, že „pravda nás oslobodí“ a k tomuto prípadu sa to hodí. Ako hovorili jednoduchí ľudia ešte aj v rokoch 1900 môžeme sa dozvieť od Gézu Gárdonyiho (rodený Ziegler Géza - Gárdony - Agárdpuszta, - nie je to zaujímavé?- aj Márai Sándor bol rodený Grosschmid Sándor, Petőfi Sándor zase bol rodený Petrovics Sándor, alebo Petrovič Alexander? – pomaličky aj téma „mená“ sa tiež pýta na webovú stránku „šokkolda“, ale nateraz to nechajme) ktorý v knihe „Göre Gábor bíró úr könyve - **Knihá pána sudcu Gábora Göreho**“ parodizuje sedliakov(dedinčanov).(je z nich aspoň desať „rozbehnutí“) Úryvok (nebudem prekladať, lebo to nepotrebujeme, ale len naznačím, ako to vypadá v spisovnom jazyku:

Szöbb gyermököt pedig mint én vótam nem pingált a kőrösi föstő se, tsak az felyem vót nagy, Szebb gyermeket pedig mint én voltam nem pingált a kőrösi festő sem, csak a fejem volt nagy,
szinte ódalt húzott, de asse baly, mer sok péznek nagy erszény való.
szinte oldalt húzott, de az se baj, mert sok péznek nagy erszény való.

Mán akkor kitetszött, hogy én bíró löszök, mer akkora karaj kinyeret nem övött mög egy
Már akkor kitetszett, hogy én bíró leszek, mert akkora karaj kenyeret nem evett meg egy
gyermök se mint én. A hasam mán akkor is dombos vót és ritkán szólottam, de okosan. Még a
gyermek sem mint én. A hasam már akkor is dombos volt és ritkán szóltam, de okosan. Még a
születésöm után való napokban mögkérdozték a zöreg Szüts Borbálát, a ki efféle javós
születésem után való napokban megkérdezték az öreg Szücs Borbálát, aki javos
asszony, hogy mit mond rúlam az tsizijó? hát aszondi, hogy az okos tsellagzatba születtem,
asszony féle, hogy mit mond rólam a csizió? hát azt mondja, hogy okos csillagzatban
születtem,
a mi nagy méltóságot lyelönt és kemény fejü embör lösz belölem. Így eltanálta a vén
ami nagy méltóságot jelent és kemény fejü ember lesz belölem. Így eltalálta a vén
boszorkány.
boszorkány.

No aztán, hogy akkor mán mög vót a ziskola a faluba hát éngöm is befogtak, álgya mög a
No aztán, hogy akkor már meg volt az iskola a faluban hát engem is befogtak, áldja meg az
zisten a Zignátz mestör urat az haló porába is, noha nem tsak felülről verte az felyembe az
isten az Ignác mester urat még halóporába is, noha nemcsak felülről verte a fejembe a
bötüket, hanem alulról is, ami bizony akkor nem tetzött neköm, de lám ha irni olvasni nem
betüket, hanem alulról is, ami bizony akkor nem tetszett nekem, de lám ha irni olvasni nem

tudnék, soha biró nem lehetött volna belülem és a számvetésbe is lyól mögoktatott, úgy hogy tudnék, soha biró nem lehetett volna belőlem és a számvetésbe is jól megoktatott, úgy hogy 20-szig köréta nélkül is számolok, azon fölül mög körétával palajbászszal tsakugy kiszámolok 20-ig kréta nélkül is számolok, azon felül meg krétával plajbászszal csakúgy kiszámolok én mindönt akár a jedző úr, ritkán ha babbal kukoritzával. én mindent akár a jegyző úr, ritkán ha babbal kukoricával.

Keby takto nikto nerozprával, tak by nemal koho parodizovat'. Zase to nemôže byť otázné, z ktorých vlastne bolo viacej – „a zurak - pánov”, alebo „akik ětartotuāk ũket- ktorí ich obsluhovali”?

2.) PRAVIDELNÉ ZHODY HLÁSOK

K dokazovaniu rovnosti slov slúži poukazovanie na pravidelné zhody hlások. Túto metódu iste poznajú aj tí čitatelia, ktorí nie sú hlbkovo oboznámení s ugrofínskou jazykovou teóriou, ktorú u nás najviacej učia. Oživil by som tieto vedomosti s dvomi citátmi

1.) „Na ilustrovanie príbuznosti ugrofínských jazykov sú používané zhodné výrazy a zhodné sa opakujúce hlásky, tie sú najviditeľnejšími prejavmi toho, že pochádzajú zo spoločného jazyka.”

2.) „Jazykoveda prijala za rozhodujúci argument pravidelnú podobnosť hlások, ktorú môžeme pozorovať aj medzi jazykmi uralskej jazykovej rodiny. (Moje zvýraznenie – V. Cs.) Podobnosť môže byť aj náhodná a nepravidelná, ale „pravidelná“ podobnosť hlások minimalizuje omyly z náhodnosti. Také sú záměny p ~ f (například: pegte ~ fekte = **čierný**, pugi ~ fog = **chytá, drží**), k ~ h (kala ~ hal = **ryba**), t ~ z (viten ~ vízen = **na vode**), mp ~ b (empem ~ ebem = **pes môj**), nt ~ d (antaa ~ ad = **dá**).”

To znamená, že ak vybereme z hociktorých dvoch jazykov slová rovnakého významu a tieto slovné páry stále sa líšia v tej istej hláske, tak tieto slová sa považujú za zhodné.

Táto ugrofínska, alebo porovnávacía metóda jazykov je dobrá k uvádzaniu príkladov pri jednoduchých slovách, pri poukazovaní nato, že ktorá hláska na ktorú sa mení, ale na dokazovanie hlbších súvislostí medzi jazykmi nie je vhodná.

3.) NIEKOĽKO PRÍKLADOV NA DOKAZOVANIE K VZŤAHU UGROFÍNOM

Niekoľko ukážok na fínsko – maďarské zhodné slová na pravidelnú preměnu hlások z-t z odbornej literatúry:

		z-t			
száz(sáz)	ház (= dom)		víz	méz	maďarské
sata	kota		vete	mete	fínske
sto	chata		voda(votha)	med(meth)	slovenské

Záměna hlások z-t je pravidelná v slovných pároch a zhoduje sa aj ich význam, čiže slová sú reálne podobné. Presnejšie povedané: tieto slovné páry nie sú rôzne slová, ale sú len výslovnostnými variantmi.

Keď si upriamime svoju pozornosť len na udané dvojice slov, tak sa sústredíme na zmenu hlások „z-t” a všetko je dokonalé, v týchto fínskych slovách maďarská hláska „z” sa mení na „t”, dokonalá jazyková príbuznosť. Ak pridáme vhodné slovenské, tak zistíme, že tieto slovenské výrazy sú ugrofínskejšie, ako maďarské, hoci slovenčina je zaradená do „indoeuropejskej” jazykovej skupiny. S tými vymyslenými jazykovými rodinami nie je to také jednoznačné, ako to nám deklarujú jazykovedci. Teraz pridajme tie anglické výrazy, ktoré používajú na *száz(sáz) = sto*. To sú *fivescore, hundred, hecto, cent*. Podľa toho, ktorá hláska na ktorú sa môže obvykle zmeniť *száz(sáz) = sto* môžeme dostať *sáz(šáz), szác(sác), szász(sás), szác(sác), cás(cás), tász(tás), szát(sát), cát(cát), tác, táth*(takto vyslovuje malé dieťa slovo *száz(sáz)*) atď.. Samozrejme takto nemôžeme premieňať hlásky, lebo potom zbadáme, že výrazu *szát(sát)* zodpovedá *sto*, alebo *sata*, potom aj ruské *cto(sto)*, len je potrebné čítať po latinsky *cto*. Výraz *cto* potom je v slove *hecto*, alebo inôč *hekto*, ktoré zodpovedá gréckému slovu *εκατό(ekató)* len je to výslovnostná forma s „h”. Tu by sme nemali zabudnúť ani na starú maďarskú objemovú mieru „akó”(napr. sud s objemom 50akó). Rusi používajú aj výraz *сотня(sótňa)*, ak s = c, potom je *cotňa*, tvrdo *cotna*, vysoko *cetne*, preskakovanie hlások *cente*, krátko *cent*, alebo *sent*, ako to vyslovujú Angličania. No a výraz *сотня(sőtňa)* vôbec nevyklučuje ani spojenie s maďarským jazykom, lebo vytvárajú sa slová, ako *burgonya* (*burgoňa*) = *zemiak*, *tivornya*(*tivorňa*) = *nadmerná zábava*, takže mohol existovať *száznya*(*sázňa*). Ak z výrazu *száz(sáz)* vznikne *szata(sata), szto(sto)*, potom zo *száznya* (*sázňa*) môže vzniknúť *szotonya(sotoňa), szőtnya(sótňa)*. Výraz *hundred* ešte udrží svoje tajomstvo. Zostal nám slovo *fivescore*, v „starom jazyku” môže byť *föiveszöcore* (*föivesöcore*) - *föiveszöcöre*(*föivesöcöre*) (kde *szöc(söc)* a *szác(sác)* sú výslovnostnými variantmi *száz(sáz) = sto*), alebo ďalšia varianta je „föjüvecöacöre”, aby to rozumeli aj páni nehovoriace „po sedliacky” „felül van egy cé(betű) a cé(betű)re = hore je jedna (hláska) cé na (hláske) cé”, ale môžeme to prečítať aj inakšími spôsobmi. Čo to vlastne je?

Samozrejme toto **X**! Je to ryskový znak na číslo 100, (*száz(sáz) = sto*).

$$\begin{array}{c} \uparrow \\ C \end{array} + \begin{array}{c} \downarrow \\ C \end{array} = \begin{array}{c} \times \\ C \end{array}$$

Znak narysované do kopy môžeme čítať „fejve cö á cöre” = dnes *fejvel áll c(betű) a c(betű) - re* = (hláska) „c” stojí dolehlavou na (hláske) „c”. No, a to je zdeformované v angličtine na *fivescore*. (Veru bolo by dobre prezrieť anglické runy, aj futhark, ale nie s takými vedcami „Maďarmi“, ktorí vypracovali na ryskovú „abecedu“ normy, dokonca už sú tak ďaleko, že vypracovávajú „pravopis ryskového písania”, no ja ich nepovažujem „za vedcov”, ale „za šialencov”, ktorí, nemajú ani tušenia, o tom, čo je základom „ryskového písania”.)

K výrazu *ház = dom* sa spájajú anglické výrazy *house*, alebo *home*. Fínske slovo *kota* už sa natoľko nepodobá, ale len kvôli tomu, že aj a „h” sa premenila na „k”. (Predstavme si teraz, že máme slovo so štyrmi spoluhláskami a všetky sa premenia, lebo aj to sa mohlo stať. Aké slová mohli vzniknúť, a v akom počte, a kto rozpozna spojenie medzi nimi?) Slovenský výraz *chata* je zhodný s fínskym výrazom *kota*, len „h” sa premenila na „k”, ale to znamená, že aj tento výraz je príbuzný s maďarským výrazom *ház = dom*. To nám nebudú veľmi dokazovať, lebo len to používajú, čo sa im hodí na pranie mozgov. Výraz *ház* prekladáme do slovenčiny výrazom *dom*, s týmto slovom môžeme spojiť aj anglické slovo *home*(premena *dom – thom - home*), aj maďarské *otthon*(aj u Angličanov *at home = doma*) a aj latinské *domum*.

Nájdeme podobnosť aj u Číňanov: 住宅 - Zhùzhái, 房子 - Fángzi, u Japoncov: ハウス - Hausu, 社内 - Shanai. Pridajme grécke κατοικία - katoikía (aj vedci porovnávajúci by mali zbadat' podobu kato - kota - chata), ďalší grécky výraz je σπíti - spíti. Ak vidíme tieto podobnosti, tak by sme mali rozlíštiť význam „zo starého jazyka“. Aj človek, ktorý ešte len zbieral svoju potravu potreboval miesto, kde sa mohol „utiahnúť“. V maďarčine nato sú výrazy „meghāhatott, meghálhatott, alebo meghájhatott a to miesto(dom) môže byť hájlék (hajlék)“. Mohol tam spať, čo vyjadrujú výrazy alud-hatott(aluthhatott, opačne je hátalhatott, hanyattvetve magát(haňatvetve magát) = doslovne chrbtovať, ležať na chrbte), mohol používať aj výrazy alusz-ni(alus-ni), āsza-ni(āsani), alut-ni, ōut-ni, alebo s „h“ je výraz hāsza-ni(hāsani). Takto je úplne jedno, ktorý výraz použijem, hász(ház), aszúhē((asúhē), dnes alvóhely(alvóhel') = miesto na spanie), ot háme(dnes ott hál meg = tam prespí), atahác(dnes ottan hálsz(ottan hál's)) = tam spíš, az-hāúzuháj(dnes az háló hely(az háló hel') = to je miesto na spanie), ešte aj opačne prečítaný grécky výraz ajíki-otōka(hajlék, hejecske(heječke) alvóka, dnes alvóhely(alvóhel') = doslovne miestečko na spanie) je zrozumiteľný „zo starého jazyka“. Grécky výraz σπíti - spíti na prvý pohľad ukazuje k výrazom asz öpiōti(as öpiōti) - asz épōjiōti(as épōjiōti) - dnes az épület = budova, stavba. Čo sa stane ak výrazy začneme skúmať z iného smeru? Gréci na výraz aludni = spať používajú toto: στον ύπνο - ston úpno, „starým jazykom“ ausztonō úpanō(austonō úpanō) - aluszni éppen(alusni éppen) = teraz spať. O gréčtine a slovanských jazykoch tvrdia, že sú príbuzné a aludni je u Rusov спать(spať), u Slovákov spať, ale alszom(alsom) = spím, aludsz(aluds) = spíš, atď., čiže to znamená, že „a“ sa môže meniť aj na „í“. Grécky výraz na ház = dom je σπíti - spíti, ak prečítame opačne itípöösö(itípöösö) - it ípē öszö(it ípē ösö) - it ípē āszó(it ípē āsó) -dnes itt éppen alszol(itt éppen alszol) = tu teraz spíš. Takto aj grécky výraz na ház = dom sa dá spájať s výrazom „āszás(āsás)-alszás(alsás)-alvás(alvás) = spanie“. Gréci výraz aludni = spať môžu vyjadriť aj s týmto výrazom: να κοιμηθούν - na koimíthouín - anā köjmöhéthouín, prehodenie hlásky anā kömjöhéthouín, zrozumiteľnejšie amā kémjöhét hounö(je to „majstrovký“ výraz „staréhojazyka“, kémelelni = snoriť. Môžeme s okom (slovenským výraz), alebo maďarský výraz by bol kuk a s tým sa dá kuk-kolni = kukať, snoriť) - kazinczyho slobodomurárska forma je „az már kémelelőjét húnnya(az már kémelelőjét húnnya) = doslovne ten už svojho snoriča zatvára“. Ešte sa čudujeme tomu, že museli prerobiť „jazyk sedliakov“? Podľa dobrých skýtskych jazykových zvykch výraz ház - ot(t)hon - dom - domum sa spája aj s iným významom, a to s výrazom adom-adomom-adomoun-adomány(adomán) = dar, veno. Slovo ház = dom a adomány(adomán) = dar má súvis. Toto už vedeli aj vo veľmi starých časoch, ľudia, ktorí žili v súlade s prírodou. Náš jazyk to aj zachoval vo výrazoch újházások(újházašok) = novomanželia, alebo házások(házašok) = manželia(doslovne je to domvlastníci), čiže k manželstvu = házasság(házaššág) nebol potrebný ani farár, lebo dom zabezpečila rodina, alebo predtým spoločenstvo, a o tých, ktorí dostali, ako veno(dar) dom = ház, každý vedel, že už sú v spoločnom dome, sú házások(házašok) = manželia.(No, aby sme neostali na pochybách, tak slovenský výraz manželia „v starom jazyku“ je „emān eže elie - dnes ez már ezzel élő = doslovne ten už je žijúci s tou. To je ďalší príklad pre tých, ktorí majú pochybnosti o tom, akým jazykom rozprávali Slováci pred vytvorením moderných „slovanských“ jazykov!) V neskorších dobách cirkev už potrebovala zápisy, aby zaevidovali nové rodiny, ktoré im boli nútené platiť cirkevný desiatok, ešte neskoršie sa to zdvojilo zásluhou, cirkve a šľachticov(nová politická vrstva, ktorá postupne oslabili moc farárov). V našom regióne aj vedenie toho „zatracovaného socializmu“ vedelo, že novomanželom treba zabezpečiť dom(bývanie). Nato chcú zabudnúť len „vedúci globalizátori“, ktorí za posledných dvadsať rokov úplne premieňajú naše zvyklosti a sú úplne odtrhnutí od prírody(dnes je to vrstva politikov a bankárov, sú to najnemorálnejšie skupiny, ktoré sa vyvinuli na tejto Zemi) Oni sú tí, ktorí už od 90-tých rokov postupne zadlžujú nesplateľnými úvermi tých, ktorí chcú postaviť svoje nové obydlia, neustále rastie počet bezdomovcov. Našu mládež zadlžujú

už počas štúdia „študentskými úvermi“. Pomali sa už nedá zdediť dom po rodičoch, len ich nesplatený úver. Mladí ľudia už nebudú mať ani možnosť brať úver na bývanie, lebo títo „globálni darebáci“ zoberú im aj prácu, veď nezamestnaných je skoro 30% mladých ľudí. Štúdium jazyka poukazuje aj nato, že pomaličky sa vytratia výrazy „házas(házaš), házasság(házaššág), házastárs(házaštárš) – manželia, manželstvo“, namiesto toho sú výrazy „barát - priateľ, partner, együttelés(edüttéléš) - spolužijúci“, stále častejšie počujeme výrazy „bérlő - nájomník“, „hajléktalan - bezdomovec“ „fizetésképtelen(fizetésképtelen) – platobne neschopná“ rodina, človek. Štúdium jazyka a histórie nám má slúžiť aj nato, aby sme spoznali skutočnosť(realitu) a potom z toho zobrali ponaučenie. Čo by bolo potrebné urobiť?- aj nato je príklad, ale podplatené médiá o tom mlčia. Tu je to mimo témy, ale možno niekde inde, aj o tom príklade niečo napíšem.

Výraz víz = voda už som rozoberal v preklade článku, ktorý uverejnil Csaba Varga pod názvom „Slovenčina, ako malý maďarský jazyk“, kde bol vykladaný pri výrazoch tó = jazero. Teraz už len odtiaľ citujem:

Otázkou je, že pomocou ktorého jazyka sa dostaneme bližšie k významu slov. Maďarské slovo „tó = jazero = elzárt, álló víz = uzamknutá, stojaca vodná plocha“, maďarčina dávno malo nárečie s „u“, čiže tvary tó-tuō-tōu-tōv-tav. Výraz víz = voda v nárečí s „a“ je vaz, vasz (čit.vas), nemecký was-ser, víz-szer(víz-ser) = voda-rituálny prostriedok(doslovne), ivőszer(ivőser) = rituálny prostriedok na pitie(doslovne), takto môžeme tvoriť „ivőiz = čiastka pitiva“, alebo „ivod = pitivo“, čo potom v nárečí s „a“ znie „avada“ po slovansky „voda“, ak „th = d“, potom je to anglický „wat(h)er“. Vráťme sa k slovu az „áll-ni = stát“, ktoré v nárečí bez „l“ má tvar „á-ni = stát“, v minulom čase „át = stál“, čiže v tomto nárečí álló, állott víz = stojaca voda má podobu „át víz = stojaca voda“. Takto sme sa rozpísali význam obidvoch spoluhlások výrazu „tav = jazero“, z ktorého význam v nárečí s „a“ je „āt ava“, miešané nárečie „āt ivő = stojacé pitivo“. Toto riešenie je ťažko zrozumiteľné aj tým Maďarom, ktorí poznajú už len spisovnú maďarčinu, Slovákom ešte ťažšie pochopiteľné, ale je to potrebné k tomu, aby sme ukázali štruktúru jazyka. Víz = voda = lé = šťava, tekutina, mäkký tvar „jē = šťava, tekutina“, a takto vznikne slovanské JEZERO, slovenské JAZERO, s významom jē-ēzeruo, jē-ēzāruo, spisovne „lé elzárvá = šťava, tekutina, odrezaná, zatvorená“. V skrátenej slove OZERO – je tiež skrytý výraz na vodu, vyslovuje sa „ōzero“, v nárečí s „u“ „uō-zero - vō-zero (ale v nárečí s „o“ „vōz ezōro“) - ivő-zero“dnes spisovne „ivó(mint víz = ako voda) zárva = pitivo zatvorené, zamknuté“. Z latinského „lacus(lakus) = jazero“, významom „laka-āusz(laka-āus) – léke-ász(léke-ás), léke-ásus(lékeáúš) = léke-állós(léke-állóš) = tekutina stojaca“, vzniklo anglické slovo „lake“-ešte aj takto vyslovuje „léjko = šťavička“, ale používa aj formu „loch, lough“, španielčina a taliančina používa to isté, len s „g“ „lago“. Číňania na jazero používajú znak 湖 - čít. „hú“, príbuzné je maďarské nárečie s „u“ „thou = tú = tó = jazero“, ďalší znak je 萊克 = čít. láikè = álájiké = álló-léke = stojaca šťavička. Japonci na vodu používajú znak 水 - čít. mizu (vív-bíz - mív-píz-pis(piš) = voda), opačne „uzim – izum – iszom(isom)(ako sa tvorí halom = hromada, barom = hovädo), keď je znak čínsky, tak sa číta „šhui“, opačne „jušh - juž - ivž - viž - víz = voda – ivoš = pitivo“ je to jedno, ako píšem Maďar by mal rozumieť. Ostáva nám na ukážku japonské „tó-jazero“ 湖 – mizuumi - víz ā mi - víz áll meg = voda postojí, stojaca, opačne ā mē izum = áll meg iszom(áll meg isom) = stojacé pitivo. Môžem to vykrúcať, ako chcem, ale význam sa nemení. Čo sa zdanlivo ukazuje na jednoduchú výmenu hlásky „j“ pri Jazero-Ozero, nemusí byť tak.

Výraz „vete“ som tam nespomenul, ale príbuzenstvo je jasné „víz - víd - voda - wather - vete“.

Výraz med = mész som tiež rozoberal v preklade článku Csabu Vargu „Slovenčina, ako malý maďarský jazyk“. Citát z článku:

med = mész (z maďarského slova „mál“ = rozpadat', zvetráva, z ktorého je „mel“(ano, ale u Slovanov vo význame „mele, mliet“), premenou „l>z“ je „mez“, z toho „med“, podstatné je , že „med = mész“ je : málós(málóš) = mazľavý /v tomto prípade/) (Keď povieme niekomu „med“ v prvom rade nenapadne ho, že je mazľavý, ale že je „sladký“. Podľa toho celé predošlé odvodenie je násilné. Okrem toho aj dieťa maď. materinským jazykom skôr vyslovuje „méd“, a len neskoršie tvrdo „mész“. Slovanské pomenovanie „medo“, keď prečítam opačne „ödemö“, vznikne nárečový význam „öde mö- egye meg(ed'e meg)“ = nech to je (= enni, ale egye (ed'e)), druhý je „ēdem – ēden – ēdeny(ēdeň)“ = sladký, lepšie slad, alebo „sladkoň“(ako, halvoň, turoň, muroň). Čírou náhodou sa volá miesto, kde Boh stvoril človeka „Eden-Éden“, kde tieklo sladké mlieko a med. Maďarský výraz „mész“ povie, čo je „med“. „Ovocný lekvár“ volajú „gyümölcs íz“, tak „mész“ je „mē íz, alebo sedliacky „mē ízē“(kde „izē“je univerzálne slovo na „niečo,voľačo“), spisovne „méh = včela“, nárečovo „mé, méhe“. „Med“ je podľa toho „lekvár od včiel, alebo „voľačo od včiel“. „Méh = včela“ zase ukazuje nato, ako vznikne med - „me ehö - dnes meg ehét, meg evő = môže jesť, alebo ten ktorý zje“ a to isté znamená aj „včela – evcselő(evečeló) = jediaci,jedač, jedávač, alebo opačne „elő ecsvő(elő ečvő)/ecövő-eszevő(esevő) = ten ktorý vopred zje, čiže predjedávač). K tomu asi ťažko niečo dodať.)

V tom článku nebol potrebný hlbší rozbor, ale teraz pre porovnanie anglických výrazov sa oplatí rozšíriť našu zásobu slov. Zapisovanie a čítanie výrazov značne rozšíri možnosť deformácií. Výraz „honey(hani)“ môže byť deformovaný výraz éthonei-édénej - édeny(édeň) = sladkosť(lepšie by sa podobala sladoň). V ďalšom zoberme grécky výraz μέλι(méli), v „starom“ jazyku má význam „méli - méhlé - méh léie - méhek léje = tekutina včiel“, ale mohol by byť aj „mé(h)lé(p) = lepidlo, vosk od včiel“, „méhek lépe, lépes mész(lépeš mész), lépes méhíz(lépeš méhíz)“. Pozrime sa ktoré sú súvisiace anglické výrazy: je to mellifluous = mész(éd)es(mézédeš) = sladký, ako med, v „starom“ jazyku mēlífőölűös, zrozumiteľnejšie méh-lé-félés(méhlé-félész), dnes méhléféle(méhléféle) = niečo také, ako včelia tekutina, šťava, ale môže byť aj méhlépféle = podobné, ako včelie lepidlo. Výraz nájdeme aj v obydoch anglických formách na slovo mézevő = medjedávajúci, sú to meliphagous, mellivorous, ale rozumie len ten, ktorý hovorí po sedliacky, lebo v mé-lí-fā-gous, „fā“ je nárečový výraz z dnešného slova fal-ni = žrať, z toho vznikne falogós (falogóš) = žerúci, dnes je to falogatós (falogatóš), taký istý význam má aj mé-lí-övő-röüs (mé-lí-övő-röüş), presnejšie znamená méh-lé-evő-rős(méh-lé-evő-róš) = jedávajúci tekutinu od včiel, na dnes „v uniformovanom“ maďarskom jazyku sa to skrátilo na mézevő. Je prísny zákaz porozumieť predošlým slovám, len „uniformovanému“ výrazu, vo vážnejších jazykovedných prácach význam mellifluous by mohol byť aj „a sárgásbarna repülő rovarok által öszegyűjtött virágpör oldatához hasonlító(a sárgásbarna repülő rovarok által öszedűytött virágpör oldatához hasonlító) = podobné tomu peľovému roztoku, ktorý bol pozbieraný žltohnedým lietajúcim hmyzom“, alebo môže to byť hocičo iné, ale hlavné je to, aby si nezačal lúštiť význam týchto „cudzých“ výrazov z maďarčiny. Na výraz „mész“ nájdeme v angličtine aj formu „med“ je to vo výraze mészbor = metheglin = medovina, môže mať nasledujúce formy medeglin - medgléini

- mézeglé inni = medová šťava na pitie - alebo vytvorené jednoslovo mézeglöny(mézeglöñ) = v slovenčine medloň(ako staroň) , ale môžu byť aj ďalšie dobré riešenia. „V starom“ jazyku neboli obmedzenia, preto môže byť méz = med v čínštine výraz 蜜 - Mí, v japonštine 蜂蜜 - Hachimitsu, kde časť mitsu - micsu(miču) - misu(mišu) - mizu - méz = med celkom dobre sa podobá, a ak včela môže byť - evceselö(evčelö) = jedávajúci, prežívajúvi, tak hachi, hacsí(hači) môže byť ahacsi(ahači), alebo ehécöhö, takže celý kompletný výraz je ehécöke méze = med prežívajúceho. „Starý“ jazyk bol postavený na vynaliezavosti jeho používateľov a nie na obmedzeniach rôznych vymyslených gramatických zákonov.

(slová voda = víz a med = méz boli doplnené 27. augusta 2012)

Takisto sú výslovnostnými variantmi dolevedené slovné páry kde sa premieňa f-p:

f-p			
pegte	pugi	puu	pääsky
fekete	fog	fa	fecske(fečke)
čierny	chytá	drevo	lastovička

Tieto zhody sú nesporné, dokazovanie je bezvadné. Tieto slová sú len výslovnostnými variantmi.

Ani u týchto finských a maďarských výrazoch sa nedá sporiť o tom, že sú príbuzné, zhodné, ale stačí to len tým jazykovedcom, ktorí porovnávajú len zámenu hlások a povrchné hľadajú súvislosti medzi jazykmi, a samozrejme stačí aj pre tých, ktorých môžu podviesť. Dajme výrazy významom čierny takto za sebou: pegte - phegete - fegete - fëégete- fekete - bekete - becete - belecete (belekëte) - balacata - balaca – balacak - black – balatszák(balatsák) – balatazák(balatasák) - (čítame opačne) kaszatalaba(kasatalaba) – koszötalaba(koszötalaba) - koszolta-be(koszolta-be) = zašpinil. Logika, ktorá sa nepodobá k dnešnej pozná spojenie, ak je niečo fekete - čierny , felégetett – vyhorený, vypálený, bekent - zamazaný, alebo bekoszolt(bekosolt) - zašpinený. Angličan používa aj iný výraz na fekete- čierny: darkie – maďarskému sedliakovi by nerobil problém porozumieť, ak mu poviem „darkie“ opačne „eikörüdi - éjkörüdi – dnes éjkörüli = nočný, alebo taká, ako noc“. U Angličanov čierny = aj sooty(suti), čo u maďarského sedliaka znie - süti(sütij)(šütí(šütij))- sötét(šötét) = tmavý, alebo tma.(príklady: setét van este(šetét van ešte) = večer je tma, alebo „amikor a Nap leeste magát az égrö(l)(amikor a Nap leešte magát az égrö(l)) = keď Slnko zapadne). Angličania ďalej používajú na čierny aj výraz „inky(ɪŋki)“, zrozumiteľnejšie iönki - éjenki, alebo aby rozumeli aj tí, ktorí hovoria po kazinczyovki éjjeli = nočný. Ešte nám zostal výraz sable(seɪbəl), prečítame v „starom jazyku“ „aseibölö = az éjböölö = taká, ako noc , sötételö (sötétlő)(šötételő)(šötétlő) = pôsobiací tmavo, feketelö (feketélő) = pôsobiací čierno“. Takou istou logikou rozmyšľajú aj Číňania, u nich fekete = čierny môže byť 黑 - hēi, čo je výraz ē(j)(éccaka, északa(ésaka), éjszaka(éjsaka) len vo forme s hláskou „h“, čiže éji feketeség(éji feketeség) = nočná čierňava, alebo používajú aj výraz 的黑色 - de hēisè, čítaný v „starom jazyku“ „ed ējisé(ed ējisé) - ez ējisé(ez ējisé)“, dnešný význam „ez éjesé(ez éješé) = ez az éjé, ez az éjjelé = to vlastní noc“. Japonci porovnávajú k inému materiálu, u nich môže byť čierny 黒 - kuro, alebo 黒の - kuro no. V druhom výraze už rozpoznáme slovo koron-korom = sadza, a tá je čierna. K tomuto patrí aj turecký výraz kara, ale udávajú aj výraz siyah(šijah), je

to úplne jedno, či vychádzame z výrazu „az íjah(éjjel) = noc, alebo z výrazu „sijā(šijā)-sóját(šóját)-sójét(šójét) - sötét(šötét) = tma”, vidíme tú istú logiku porovnania vlastnosti. U Slovanov korom = sadza, ak rozumieme „starý jazyk”, tak dostaneme „szādoz a (sādoz a), „az otha szā(az otha sā) = to tam lieta“, čiže pomenuje sa podľa lietavej vlastností. U Grékov čierny = μαύρος(maúros), starý sedliak by nato povedal „amāūrōs(amāūrōš) = dnes az már ráülős(az már ráülőš) = ten čo sadne nato“. V maďarčine sa používa spojenie výrazov „a sötétség, feketeség ráült a tájra(a šötétség, feketešég ráült a tájra) = doslovne tma, čierňava sadá na krajinu”. Keď hľadáme spojenia k „starému jazyku - prajazyku“, musíme vedieť, kde sa máme obrátiť, ku komu. Je možné, že vynovený maďarský jazyk Káoszinczyho(doslovne „chaos robiací“) je pekný, ale „maďarský jazyk“ starých sedliakov je užitočnejší. Nechal som, na poslednom mieste slovenský výrazy „čerň, čierny“, ktoré majú rôzne slovanské varianty. Ak chceli dávno mohli písať aj takto „tšjerný“ a z toho ľahšie sa dostaneme „ku starému jazyku“, ktorým hovorili aj dávni predkovia „Slovanov“. Dopíšeme samohlásky „at šjörnű“, takto už rozumieme, je to nárečový výraz, dnes je to „az szörnű(az sörnű) = to je strašný“, a výraz „čerň = szörnű(sörnű) = netvor, strašiak“. Teraz by sme mali pomyslieť na rozprávky, alebo na legendy, kde „čierňava – alebo tma“, ako nejaký netvor zožerie svetlo, v našej modernej dobe sú to „čierne diery“. Jazyk „skýtov” s jedným slovom vyjadril viacej významov, tento výraz by tam mohol patriť taktiež, lebo môžem čítať, ako „sjúröny(šjúröň)“, dnes „süröny(šüröň)”, kde sürű(šürű) = hustý a z toho by bol „hustoň”, ako „zo starého - staroň”. Aj to je trefné porovnanie, lebo často čítame „sürű, fekete sötétség, mint áthatolhatatlan fal állta az útját(šürű, fekete šötétség, mint áthatolhatatlan fal állta az útját) = doslovne hustá, čierna tma mu stála v ceste, ako neprekonateľná stana)“. Naši predkovia vedeli lepšie využívať vlastnosti „starého“ jazyka, lebo oni ešte mohli aspoň „slobodne rozmýšľať“, v tejto novej dobe „v slávnej demokracii“ aj to riadia, „jednotný spisovný jazyk, správny (slovenský, maďarský, anglický atď.) výraz, jednotná myšlienka“, to je základom „kultúry smeti“.

S maďarským výrazom „fog“ je ten problém, že má viacej významov „fog-ni“ valamit = chytať niečo, možná aj s tým, čo máme v ústach a to je tiež „fog = zub“. Je možné, že v niektorom jazyku, ktorý je zaradený do „ugrofínskej skupiny“ výraz „ő fog“ je „pugi“ = on chytá, ale vo fínštine na výraz „fogni = chytať“ jedna z možností je „kiinni“, alebo „saada kiinni“. Tieto, ale sa nepodobajú na maďarský výraz, čiže nemôžeme hovoriť o príbuznosti. Pri porovnávaní len dvoch jazykov nevidíme hlbšie súvislosti. Pridajme slovenský výraz „chyta-ť“, potom aj anglický výraz „to take(tu teik)“. Tu už nájdeme podobnosti „chyta – kyta - take(teik) - opačne. kiet, vo fínštine kiinni“. Čo spoločného majú tieto výrazy s maďarčinou? Majú to, že v maďarčine tiež ich používajú namiesto výrazu „fog = chytať“. Sú tu výrazy „akaszt(akast) = zahatí, zatarasí“ a „húz = ťahá, drží“. U Maďarov používajú spojenia „vizet fogjuk, akkor megakasztjuk(vizet fogjuk, akkor megakastjuk) = chytáme vodu, tak zahatíme“, ďalšie spojenie „ha valamit, vagy valamit megfogunk azt húzzuk(vagy tartjuk) = keď niekoho, alebo niečo chytáme, tak ťaháme(alebo držíme). V maďarčine samohlásky sa používajú veľmi variabilne, tak výrazom take-teik - kiet - zodpovedá akat, akajt, akaszt(akast) = zahatí, atď., to isté platí na výraz chytá, alebo na fínsky kiinni, ktorý môže byť akijinni - akajintani, akasztani(akastani), alebo z „saada kiinni“ je „asz ada akajinni - az(t) oda akasztani(az(t) oda akastani) = to tam zahatíť, zaháknúť“. Slovenský výraz „chytá“, opačne „v starom jazyku“ „atyhuc-otahuc-odahúsz(odahús)-odahúz = priťahne“. V gréčtine to funguje na základe takej istej logiky, jedna z možností na výraz „fogni = chytať“ je „να πιάσει(na piásei)“, prečítame „v starom jazyku“ „anā ip ász ei(anā ip ás ei) = pri tom práve zastaneš“, prečítame opačne ie(le)ász ip anā(ie(le)ás ip anā) = zastaneš práve tam“, to dnešná maďarčina vyslovuje takto „annál épp állsz el(annál épp álls el), alebo le állsz épp annál(le álls épp annál)“. Vie si

predstaviť niekto, že môže existovať, až také množstvo „náhod“? Podľa mňa to nie je možné! - a preto museli „slobodomurári“ pomeniť jazyky, alebo napomáhať ich rýchlejšej zmene.

Výrazy „puu“ a „fa = strom, drevo“ sú tiež podobné, ale v takej forme len veľmi málo prezradia o význame týchto výrazov, ugrofinským vymývačom mozgov, ale toľko stačí. Pozrime sa nato troška hlbšie a zoberme, ako prvý grécky výraz „δένδρο (déndro), alebo δέντρο(déntro)“, prepíšme takto „thénthro“ a čítajme „starým jazykom“ „etheen áthro“. Maďar, keď chce už rozumie, že je to „egy helyen áthra(ádro-áador)(ed' hel'en áthra(ádro-áador) dnes álló“, kde výraz áthra je tak tvorený, ako, výrazy cifra, gyatra(d'atra), alebo, keď namiesto messzelátó(messelátó) = ďalekohľad by som povedal messzelátra(messelátra), messzenézre(messenézre), alebo messzeszemezre(messesezre), samozrejme dá sa nato povedať, že takéto maďarské slová neexistujú, ale boli, alebo mohli byť, bezohľadu nato, či sa to niekomu páči, alebo nie! V gréčtine „p“ čítame, ako „r“, ale keď prečítame, ako v latinčine, tak dostaneme „etheen áthopo- etheen áthopho- etheen áthof(fa)“, čiže dnes egy helyen álló fa(ed' hel'en álló fa) = na jednom mieste stojací strom. K týmto výrazom dodajme ruské дерево(d'ereva), alebo дрова(dravá) a slovenské drevo. Zase doplníme samohlásky a čítajme „starým jazykom“ „egy (h)ere āvó(ed' (h)ere āvó) - egy helyre álló(ed' hel're álló) = na jednom mieste stojací“, opačne „ávaeregyő(ávaered'ő)- tvrdoávaered'ő- dnes állva eredő(növő) = v stojí rastúci. Pokračujeme, дрова(dravá) opačne ávard, ávord(áni, áuni, ávni, állni = stát') je to také isté tvorenie slova, ako z výrazu csal(čal) = klame je csalárd(čalárd), csalord(čalord) = klamár(alebo by bol klamárd). Ak použijeme metódu prehodenia hlások a výmenu „v“ na „f“, tak dostaneme výrazy drevo-edróvo-erdőfa, kde sa objaví maďarský výraz erdő = les. V slovenčine sa používa slovo „strom = fa (v maďarčine)“, no ak po maďarsky kolostor(kološtor), môže byť aj klastrom(klaštrum) (klastrum) (klaštrum) = kláštor, potom strom môže byť ásztrom(ástrom), ászotrom(ásotrom), akože álltrom, alebo állotrom, kde áll = stojí a z toho by bol strom = stojár, stojrom, stojárom. Myslím si, že toto už požaduje veľmi voľné zmýšľanie, alebo som spustil príliš na voľno úzdu v tvorení „maďarských, ale aj slovenských“ slov. Pozrime sa ešte aj na jeden z čínskych výrazov na strom, je to 樹狀 - shù zhuàng, napíšme takto ászhú ezs heën(áshú ež heën)(znie to veľmi pekne po sedliacky) - dnes je to álló egy helyen(álló ed' hel'en) = stojací na jednom mieste. V japončine jeden výraz na strom je ツリ一の - tsurī no - vyslovujeme csurínó(po slovensky čurinó), doplníme jednu samohlásku na ácsurínó(áčurinó) - dnes je to ácsorgó(áčorgó), ácsoringó(áčoringó) = postávajúci sa. Zase máme plno náhodných, súvisiacích významov!

Výraz „pääscky“ a „fecske(fečke)“ formálne sú príbuzné, ešte aj výraz lastovička obsahuje časť „ficska(fička)“, ak zbadáme zámenu „v = f“. Takáto formálna zhoda, ale neznamená, že slová popisujú rovnakú vlastnosť. A výraz „pääscky“, formulujeme takto, „phääscky“, tak ukazuje smerom k maďarskému výrazu „fēeszki-fészeki(feēski-féseki)“ = hniezdny, a stavanie hniezda je veľmi charakteristická vlastnosť lastovičiek. Ak výraz „fecske(fečke)“, doplníme takto, „fecseke-fecsike(fečeke-fečike)“, tak nám ukazuje na maďarské slovo „locsi-fecsi(loči-feči), a csicsergés(čičergés) = štebotanie“. Slovenský výraz lastovička nie je potrebné veľmi upravovať, len takto „alászātóvíjocska(alásātóvíjočka) = doslovne letiaci smerom dole a pištiaci“. Popisuje to dej, keď lastovičky letia smerom dole a vydávajú zvuk, ktorú počujeme tak, ako „wij,whiij“. Slováci zachvali tento výraz, ale bohužiaľ už nepoznajú význam, ale takéto veci sa nedajú dokázovať spoza akademických stolov, ale treba pozorovať okolitú prírodu. Pozrime sa na anglické výrazy, jeden je „slips“ a zodpovedá obrátenému výrazu „sipilsz(šipils) - sipisz(sipít)(šipís(šipít)) = piští“, druhý výraz je „swallow“ zodpovedajúci maďarský výraz je „szuallouu-szálló(suallouu-sálló) = letiaci“, ďalší výraz je „swift“ a môžeme si vybrať z výrazu „sívíft(šívíft), alebo süvíft(süvít)(šüvíft(šüvít)) obidvoje s významom píska, piští, vije. Môžeme ešte spomenúť latinské slovo „chelidon“,

alebo grécke „χελιδόνι(khelidóni), čiže „ékhelidonj”, dnes „éghezlibbenj = prileť do neba“, Gréci udávajú aj slovo „καταπιείτε(katapieíte)“, ktoré je tiež zrozumiteľné „hātaepiejte“ = „házátépító = dom stavajúci“. Číňania sú tiež trefní 吞食 - tūnshí(tūnshí), môžeme čítať aj takto „tūncsi(tūnči)-tūnōshǒ(tūnōshǒ) - tūnōshj(tūnōshj) = zmiznúci, alebo opačne ihusunt(ihušunt) - ēhusant(ēhušant) - dnes elhussant(elhuššant) , samozrejme, ak náš mozog nie je regulovaný gramatickými predpismi. Japonský výraz nám tiež pripomína zmiznutie, je to ツバメ - tsubame(tšubame) - csubame(čubame) - uclubame(učubame) - dnes uccu bemegy (uccu bemed') = rýchlo ide dnu, rýchlo zmizne.

Na týchto príkladoch vidíme, načo je dobrá porovnávací metóda „ugrofínskych“, ale hlavne „indoeurospkých“ jazykovedcov. Pri porovnávaní dvoch jazykov stále nájdeme niekoľko podobných slov a stým vieme ľuďi uviesť do omylu, ale ak začneme používať viacej jazykov, tak sa nám ukáže, čo všetko by sme mali poznať a čo všetko sa skrýva len za štyrmi pármí ugrofínskych a maďarských výrazov, kde je formálna zhoda v hláskach „f-p“. Najdôležitejším poznatkom by malo byť, že jazykové rodiny vymyslené „indoeuropeanmi“ neexistujú, ak neexistuje jazyk „indoeurospký(alebo ugrofínsky)“, tak neexistujú, ani ľudia „indoeuropáni(alebo ugrofínci)“.

ing.Štefan Varga, 25. júl 2012, Fiľakovo

4.) VYUŽITIE TEJ ISTEJ METÓDY NA ANGLICKÝ JAZYK

Horeuvedená dokazovacia metóda nie je závislá na jazykoch, pri porovnaní hociktorých dvoch jazykoch dostaneme dobré výsledky.

Aplikujme teraz túto porovnávaciu metódu na anglický jazyk.

Dole vidíme tri slovné páry, ktoré majú rovnaký význam líšia sa len v premene hlások t-d:

	t-d	
does(thoes)	deed(theeth)	did(thith)
tesz(tes)	tett	tett (múlt i.)
činí	čin	činil(minulý čas)
delá	dej	delal

Keďže sa nám podarilo dokázať „»pravidelný« výskyt rovnakých zámien hlások”, musíme uznať, že slovné páry does-tesz(**tes**), deed-tett, did-tett (minulý čas) sú len **výslovnost'nými variantmi toho istého výrazu** a preto sa zhodujú aj slovotvorné prvky. To znamená, že tieto tri slová sú spoločnými výrazmi aj maďarského aj anglického jazyka nezávisle od toho, čo sme si mysleli o súvislostiach medzi slovnou zásobou maďarského a anglického jazyka.

Ja si myslím, že presne táto porovnávací metóda tzv. indoeuropanov viedla k mylnému zatriedeniu jazykov do jednolívých jazykových rodín, z tohto dôvodu ja by som ju radšej nepoužíval. Ak na základe tejto teórie je mylne zariedený maďarský jazyk (ale aj slovenský jazyk) do jazykovej rodiny, tak v tomto maďarsko-anglickom porovnaní sa môžu vyskytovať tie isté chyby, ktoré urobili indoeurospké, aj ugrofínski jazykovedci. Jazykovedci väčšinou porovávajú slová dvoch jazykov, alebo dvoch jazykových rodín, no aj vtedy sú to presne „vybrané slová“, preto kľudne sa dá uviesť, že výsledok nie je závislý na jazyku a dáva stále

dobrý výsledok. Preto zabezpečia dobrý výsledok aj tieto špeciálne vybrané slovné páry, ako does-tesz(tes), deed-tett, did-tett (múlt i. = minulý čas). Už v predošlej časti som ukázal, že oveľa zaujímavejšie je porovnať viac jazykov a v tom prípade sa prejaví blízke spojenie „hovorovej, nárečovej maďarčiny“ so „starým“ jazykom, no o tom dnes málokto má odvahu hovoriť.

Ku každému slovnému páru som pridal dva slovenské výrazy. Tieto na prvý pohľad nemajú nič spoločné so slovnými párami. Ak by sme hľadali porovnateľné výrazy v slovníkoch, tak by sme to mohli rýchlo zabaliť, lebo by sme videli takto: tesz(tes) = robí, tett = skutok, alebo čin a na výraz tett(múlt idő = minulý čas) = urobil, spravil, a to je z toho dôvodu, že slovníky sú už tak upravené, aby obsahovali čo najmenej rovnakých, podobných výrazov, aby aj s tým vyzdvihovali rozličnosť jazykov. Máme tu, ale jeden výraz, ako záchytný bod a to je čin, z toho je potom aj výraz činí a činil. Česi používajú na maďarský výraz tesz(tes) slovo dělá, v slovenčine by to bolo delá(d'elá), ale Západosláv by vyslovoval tvrdo delá, s „d“. Slovenský výraz robiť prekladáme do maďarčiny aj so slovom csinálni(činálni), no a v tomto prípade k významu on činí zodpovedá výraz ő csiná(ő činá) (to je nárečovo, lebo dnes je to ő csinál(ő činál) a výrazu čin = tett zodpovedá slovo csin(čin), alebo csíny(číň), ktoré znamenajú nejaký nekalý, alebo humorný čin. V „maďarskom jazyku“ predtým, ako sa zaviedla povinná „pekná spisovná(literatúrna) maďarčina Kazinczyho“ výraz „tesz(tes)“ mohli používať v rôznych nárečových formách napr. „tösz(tös)“, alebo v nárečí s „a“ bol „tasz(tas)“, takisto mohli používať zdvojené samohlásky, napr. „teösz(teös), töesz(töes)“ atď., alebo v nárečí s „h“ bol „thesz(thes), thösz(thös)“ atď., atď.. Teraz už vyzerá zaujímavejšie, ak anglický výraz „does“ prepíšeme takto (d = th) „thoesz(thoes)“, potom stačí len dodať diakritické znamienko „dva body“ a dostaneme maďarské slovo „thöesz(thöes). S týmto sme vyčerpali anglicko-maďarské zhody, ale zdravý rozum nás nepustí a pýtame sa: ak tvar „ő tesz(ő tes) = he does = on robí“ sa zhoduje, potom prečo sa nezhodujú tvary používané na ostatné osoby, lebo vyzerajú takto: (Ešte pred uvedením treba povedať, že v maďarčine existuje dvojaké časovanie sloviess, prvé je, ak sloveso má vzťah k podmetu/budem označovať **podmetové/** a druhé ak sloveso má vzťah k predmetu/budem značiť **predmetové/**. Príkl.: podmetový tvar - Ja rád **čítam**. - Én szívesen **olvasok**(Én sívešen olvašok). Predmetový tvar - Túto knihu rád **čítam**. - Ezt a könyvet szívesen **olvasom**(Ezt a könyvet sívešen olvašom).)

Prítomný čas slovesa robiť v angličtine a maďarčine:

			Podmetové	Predmetové
(ja)	I	do (én)	tesz-ek	(én) tesz-em (tesz čítaj tes)
(ty)	You	do (te)	tesz-el	(te) tesz-ed
(on)	He	does (ő,ön)	tesz	(ő) tesz-i
(my)	We	do (mi, mink)	tesz-ünk	(mi) tesz-szük (sedliacky tesz-ük)
(vy)	You	do (ti, tík)	tesz-tek	(ti) tesz-itek
(oni)	They	do (ők, önk, čiže önök)	tesz-nek	(ők) tesz-ik

Pred sto rokmi maďarský výraz by mohol vyzeráť aj takto:

			Podmetové	Predmetové
I	do	(én)	tösz-ök	(én) tösz-öm (tösz čítaj tös)
You	do	(te)	tösz-öl	(te) tösz-öd
He	does	(ő, ön)	tösz	(ő) tösz-i

We	do	(mi, mink)	tösz-önk	(mi) tösz-szük(sedliacky tösz-ük)
You	do	(ti, tík)	tösz-tök	(ti) tösz-itök
They	do	(ők, önk, vagyis önök)	tösz-nök	(ők) tösz-ök

Z tohto vidíme, že ďalšie zhody nemôžu byť, lebo v angličtine veľmi zjednodušili časovanie sloviess. V angličtine neurčitok je **to do** (to zodpovedá maďarskému tvaru **ten-ni, csinál-ni** (činálni) a slovenskému tvaru **čin-it', rob-it'**) a okrem tretej osoby všade sa používa očistení tvar tohto neurčitka od predpony **to**, preto sa presunie dôraz na určenie osoby, ináč by sme nevedeli, kto vykonáva činnosť. Maďarský neurčitok sa nepodobá na anglický, lebo sa tvorí príponou **-ni**. Slovenský neurčitok ano, len je vzadu a nie je tvrdo vyslovené, ale je mäkko, je to „t'", čiže **čin-it', rob-it'**, akoby bol tvar **do-to**. Teraz sa pozrime na slovenské časovanie a vedľa je maďarské:

Prítomný čas:

				Podmetové	Predmetové
(ja)	čin-ím	rob-ím	(én)	tesz-ek	(én) tesz-em (tesz čítaj tes)
(ty)	čin-íš	rob-íš	(te)	tesz-el	(te) tesz-ed
(on)	čin-í	rob-í	(ő, ön)	tesz	(ő) tesz-i
(my)	čin-íme	rob-íme	(mi, mink)	tesz-ünk	(mi) tesz-szük (tessük)
(vy)	čin-íte	rob-íte	(ti, tík)	tesz-tek	(ti) tesz-itek
(oni)	čin-ia	rob-ia	(ők, önk, čiže önök)	tesz-nek	(ők) tesz-ik

K slovesu **del-ať** porovnáme sloveso **csinál-ni** (činálni):

		Podmetové	Predmetové
(ja)	del-ám	(én) csinál-ok	(én) csinál-om (csinál čítaj činál)
(ty)	del-áš	(te) csinál-sz (čináls)	(te) csinál-od
(on)	del-á	(ő) csinál	(ő) csinál-ja
(my)	del-áme	(mi) csinál-unk	(mi) csinál-juk
(vy)	del-áte	(ti) csinál-tok	(ti) csinál-jatok
(oni)	del-ajú	(ők) csinál-nak	(ők) csinál-ják

Dnešný maďarský výraz **csinál**(činál) = **robí** u sedliakov v nárečí, kde sa vynechávala hláska „l“ (napr. volt-vót, beszélt(besélt) - beszét(besét), tanul - tanú, olvas(olvaš) - óvas(óvaš))“ bol v tvare **csiná**(činá). Teraz porovnáme tento tvar so slovenským **činí** :

Prítomný čas

		Podmetové	Predmetové
(ja)	čin-ím	(én) csiná-ok (čináok)	(én) csiná-om
(ty)	čin-íš	(te) csiná-sz (csinás)	(te) csiná-od
(on)	čin-í	(ő) csiná	(ő) csiná-ja
(my)	čin-íme	(mi) csiná-unk	(mi) csiná-juk
(vy)	čin-íte	(ti) csiná-tok	(ti) csiná-jatok
(oni)	čin-ia	(ők) csiná-nak	(ők) csiná-ják

Teraz vyznačím čo sa v nich podobá:

Prečo môžeme hovoriť o tom, že výrazy **oni** a **önök** sú príbuzné? Preto, že základ **on** a **ön** je totožný, v maďarčine množné číslo sa tvorí pomocou „k” z výrazu **sok** = mnoho, veľa zase v slovenčine množné číslo väčšinou je tvorená s hláskou „i”, férfiak = muži, asszonyok(assoňok) = ženy, iskolák (ișkolák) = školy, fiúk = chlapci. Po tomto už je logické, že výraz **önök** = **oni**, **ony**. Množné číslo tvorené s „i” existuje aj v maďarčine napr. valakinek = niekoho cipői = topánky, hegyei(hed’ei) = hory, iskolái(ișkolái) = školy, gyárai(d’arai) = závody, atď..

Výrazy **does** a **tesz(tes)** sú naozaj podobné, ale ak porovnáme neurčitkov a časovanie slovíes už nenájdeme ďalšie podobnosti, no o to viacej takýchto podobnosti nájdeme pri porovnávaní časovania maďarských výrazov a slovenských výrazov, ktoré im prislúchajú v prekladoch. Ak sa pozremo na tieto neurčitky **to do**, **tenni**, **csinálni(činálni)**, **csináni(čináni)**, **činiť**, **robiť**, **delat’** a potom na ich časovanie, tak vidíme, že ku koreňom výrazov sa pridávajú rôzne prípony. Z koreňov sa tvoria neurčitky, v angličtine koreňom **does** je **do** a pred to sa dáva **to**. V slovenčine koreňom sú **činí**, **robí**, **delá** a za nimi sa dáva **ť**. V maďarčine koreňom sú **csinál(činál)**, alebo nárečovo **csiná(činá)** a **ten**, k týmto sa spája prípona „-ni”. Tu, ale v maďarčine narazíme na menší problém, lebo tvar v časovaní je (**ő**) **tesz(ő tes)** = **on** čini a neurčitok je **tenni** = činiť. V tomto prípade neurčitok by mal byť **teszni(tesni)**, alebo časovanie by malo mať iné tvary. Samozrejme také slovesá kde sa mení **tenni** na **teszek(tesek)**, atď, v káoszincziavskej maďarčine nazývajú „rendhagyó igék(rendhad’ó igék)” = **nepravidelné slovesá**, no doslovne to znamená „slovesá, ktoré odstúpili od poriadku“. Tento doslovný názor je v poriadku, lebo donútili nás odstúpiť od poriadku „starého“ jazyka, lebo tam sa ešte dalo takto poriadkumilovne časovať:

tesz-ni(tesni) = robiť, činiť, spraviť

ten-ni = robiť, činiť, spraviť

	Podmetové	Predmetové	Podmetové	Predmetové
(én)	tesz-ek (tesek)	tesz-em (tesem)	ten-ek	ten-em
(te)	tesz-el	tesz-ed	ten-el	ten-ed
(ő)	tesz	tesz-i	ten	ten-i
(mi)	tesz-ünk	tesz-ük	ten-ünk	ten-ük
(ti)	tesz-tek	tesz-itek	ten-tek	ten-itek
(ők)	tesz-nek	tesz-ik	ten-nek	ten-ik

No, nárečovo mohlo odznieť aj takéto výrazy: „hagyd abba, mert olyat **tevek** veled, hogy magam is megbánom(had’d abba , mert o’at **tevek**, hod’ magam iš megbánom) = prestaň, lebo ti urobím niečo také, že aj sám o’utujem“. Z tohto vyplýva, že mohol existovať aj neurčitok **tev-ni** :

Časovanie slovesa

tev-ni

	Podmetové	Predmetové
(én)	tev-ek	tev-em
(te)	tev-el	tev-ed
(ő)	tev	tev-i
(mi)	tev-ünk	tev-ük
(ti)	tev-tek	tev-itek
(ők)	tev-nek	tev-ik

Teraz je potrebné položiť jednu otázku širitelom teórie „koreňová sústava maďarského jazyka“: -ktorý výraz je koreňom tohto maďarského slova, ktoré znamená „vykonanie nejakého činu“? Vo výrazoch „tesz(tes), ten, tev, alebo töszt(ös), tön, töv, atď.“ nie je nič spoločné, len hláska „t“. Na túto hlásku sa začína, ale veľmi veľké množstvo slov, to znamená, že v „starom“ jazyku nemáme žiadne fixné „korene“. Z tohto vyplýva, že „teória koreňov maďarského jazyka“ je mylná. My teraz máme k dispozícii štyri výrazy, ktoré ak rozložíme podľa formúl „d = th“, a „č = cs = tš = ts“, tak výraz do = tho = töhö = tehe = teh, výraz činí = tšini = töšöni = tesenyi(tešeni), a výraz csinál(činál) = tsinál(tšinál) = tsenál(tšenál) = tesenál(tešenál). Výraz delá je troška komplikovanejší. V tvrdej forme(kde de nie je d'e, ale tvrdo de) dostaneme delá = thelá = töhölá = tehelá = tehel a v mäkkej forme delá(d'elá) = djelá = thjelá = töhöjelá = tehejelá = tehejel. Keď sme dokončili premeny, potom vidíme, že podľa „starého“ jazyka z výrazu do sme prešli do novej formy a to je teh-ni, z výrazu delá z jeho tvrdej formy sme dostali slovo tehel-ni, a z mäkkej formy zase slovo tehejel-ni. Vo výraze činí sme našli teseny-ni(tešeni), vo výraze csinál(činál) zase slovo tesenál-ni (tešenálni). Myslím si, že toto je dosť ťažko stráviteľné aj Maďarom, ktorí sú už dlhšiu dobu vychovávaní na „rendhagyás(rendhad'áš) = doslovne odísť od poriadku“, ale to viem, že tam, kde ešte žijú „nárečovo“ hovoriaci starí, alebo prastarí rodičia, tak tam takéto tvary časovania zvládnu aj melé deti bez väčších problémov. (Takéto „nepravidelné“ slovesá existujú aj v slovenskom jazyku, aj v ostatných slovanských jazykoch.) Príklady na pravidelné časovanie horeuvedených tvarov:

teh-ni		tehel-ni		tehejel-ni	
Podmetové	Predmetové	Podmetové	Predmetové	Podmetové	Predmetové
(én) teh-ek	teh-em	tehel-ek	tehel-em	tehejel-ek	tehejel-em
(te) teh-el	teh-ed	tehel-el	tehel-ed	tehejel-el	tehejel-ed
(ö) teh	teh-i	tehel	tehel-i	tehejel	tehejel-i
(mi) teh-ünk	teh-ük	tehel-ünk	tehel-lük	tehejel-ünk	tehejel-lük
(ti) teh-tek	teh-itek	tehel-tek	tehel-itek	tehejel-tek	tehejel-itek
(ök) teh-nek	teh-ik	tehel-nek	tehel-ik	tehejel-nek	tehejel-ik
teseny-ni(tešeni)			tesenál-ni(tešenálni)		
Podmetové	Predmetové	Podmetové	Predmetové		
(én) teseny-ek	teseny-em	tesenál-ok	tesenál-om		
(te) teseny-el	teseny-ed	tesenál-ol	tesenál-od		
(ö) teseny	teseny-i	tesenál	tesenál-á		
(mi) teseny-ünk	teseny-ük	tesenál-unik	tesenál-luk		
(ti) teseny-tek	teseny-itek	tesenál-tok	tesenál-átok		
(ök) teseny-nek	teseny-ik	tesenál-nak	tesenál-ák		

Kvôli nedostatku písomných pamiatok a vymiznutiu nárečí je ťažko dokázať, že každá z týchto slovesných tvarov bola používaná v niektorom nárečí, ale každému výrazu, ktorú som uviedol po zrekonštruovaní z deformovaného stavu(k deformácii došlo buď písaním, alebo výslovnosťou) sa dá po maďarsky porozumieť. V týchto prípadoch je úplne jedno, či sme skúmali anglické, alebo slovenské(slovanské) výrazy, „Maďari“ by mali ich rozumieť, sú podobné maďarským výrazom. V angličtine používajú ešte výraz „take(teik, tejk)“

vo význame „(fel)tesz(feltes)“ = vyloží niekde nahor. Aj v tomto výraze môžeme rozoznať podobu maďarského nárečového tvaru „(én) „(fel) tĕĕk, alebo „(fel) tĕjĕk“, dnes „(fel)teszek(feltesek)“ = ja vyložím nahor (vo výslovnosti, aj v značení veľakrát by nám pomohlo značenie maďarského otvorené „e“ a zatvorené „ĕ“).

Maďarský výraz „tett“ naozaj sa podobá anglickému „deed“ = čin, ak napíšeme podľa formuly „d = th“, tak sa aj objaví theeth. Výraz „deed“ vyslovujeme ako „díd“, ale ani to nám nerobí problém, lebo ten sa zase zhoduje výrazom „thĕth“, len je to v nárečovej forme, kde sa používa „í“, čiže „tít“, ako sa povie namiesto beszéd (beséd), nárečovo beszíd (besíd) = hovor, prejav, besedovať. Výraz „tett“ v maďarčine je zhodný aj s výrazom tét, ukazuje nám aj slovné spojenie „jótét lélek (jótít lílek)“ = dobrá duša. Slovenský výraz „čin“ je totožný s maďarským „csín(čin), alebo csíny(čin)“, ak „cs = č“ rozpíšeme, tak dostaneme „starú“ formu „tšin - tősin(tőšin) - tősön(tőšön) - tőszöny(tőšöň) - teszeny(teseň)“, kde ten posledný sa tvorí podľa toho, ako „sodoron(šodoron) - sodorony(šodoroň) - sodrony(šodroň)“ = pletenec. Ak rozpíšeme slovenský „dej(gyej, dej)“, tiež dostaneme „starý“ tvar „thej-töhej-tehej“ = robenie, polozenie, vloženie, tvorí sa podobne, ako zörej = hluk, pöröly(pöröl) - pöröj = bič.

Minulý čas anglického výrazu „do“ je „did“(vyslovujeme ded, alebo medzi i a e), aj ten sa zhoduje s maďarským výrazom na minulý čas (ő) tett, ale významom nie úplne, lebo časovanie je tak isto, ako v prítomnom čase:

Past Tense		Minulý čas	
		Podmetové	Predmetové
I	did	(én) tett-em	tett-em
You	did	(te) tett-él	tett-ed
He	did	(ő) tett	tett-e
We	did	(mi) tett-ünk	tett-ük
You	did	(ti) tett-etek	tett-étek
They	did	(ők) tett-ek	tett-ék

V angličtine v každej osobe je did, preto len po upresnení osoby vieme, kto je ten, ktorý robil = „did - thith – titt - tett“. V maďarčine zase prídu po kmeni v minulom čase prípony, ktoré značia osoby aj v prítomnom čase:

Prítomný čas(spisovná forma časovania)		Minulý čas	
ten-ni		tett	
Podmetové	Predmetové	Podmetové	Predmetové
(én) tesz-ek (tesek)	tesz-em	tett-em	tett-em
(te) tesz-el	tesz-ed	tett-él	tett-ed
(ő) tesz	tesz-i	tett	tett-e
(mi) tesz -ünk	tesz-szük	tett-ünk	tett-ük
(ti) tesz -tek	tesz-itek	tett-etek	tett-étek
(ők) tesz -nek	tesz-ik	tett-ek	tett-ék

Teraz takisto by som mohol uviesť časovanie všetkých nárečových foriem, ale podľa mňa stačí uviesť nasledovné formy teszett(tesett), tenett, tevett, tehett, tehelett, csiná(l)t(činált), tesenyátt(tešeňátt), teszenyá(l)tt(teseňált), tesenált(tešenált). Z tohto vidíme, že minulý čas

múlt, alebo múltott idő maďarčina značí logicky s jedným, alebo s dvomi hláskami „t“. V angličtine minulý čas vo väčšine prípadov sa tvorí príponou „-ed, -id“, napr. washed - mosott(mošott), soused - sózott(šózott), languid - lankadt, tumid - tümött. Takto vzinknuté anglické výrazy bez osobných zámen majú význam umytý, solený, malátny a napchatý, v maďarčine okrem spomýnaných výrazov aj bez osobného zámena znamenajú aj „on umýval, osolil, ochabol, napchal. Anglické pomenovanie minulého času „past tense(pást tens)“, ak čítame v „starom“ jazyku dostaneme „pásoth thense - pásoth ethenese - pásoth ithónöse(pásoth ithónöše) - pásoth idónös(pásoth idónöš)“, dnes by bol „pápázott idő“. Tento výraz rozumieme, ak vieme, že keď elmegyünk(elmedünk) = odchádzame, távozunk = vzdiaľujeme sa, elmúlunk = pominieme sa z dakadiaľ, tak zvykneme „pápázni“ = pápázovať(kývať a hovoriť pá-pá). Tento myšlienkový pochod je prijateľnejší, ak vieme, že na výraz „múlt = minulosť“ angličtina okrem výrazu „past“, používa aj „last(lást)“, čiže „alászot(alásot) - alauszot(alausot) - dnes elűszott(elűsott) = odplával“. Neskoršie vynechaná hláska „h“ z výrazu „pásoth“ nám ukáže, prečo je tvorený minulý čas v angličtine s príponami „-ed, -id“. Jednoducho preto, lebo th = d. Z výrazu past(h) hláska „t“ ostala tam, len celé „th“ sa zmenil na hlásku „d“(washed –washeth - mosott - umytý, languid – languith – lankadt - malátny). Slovenčina a slovanské jazyky minulý čas netvorí s hláskou „t“, ale to je pochopiteľné podľa pomenovania. Pomenovanie je „minulý čas (minulí csasz), ak prečítame v „starom“ jazyku, tak prvá časť je „minulý - muiunuló - mujonoló - múnoló - múnló, čo je nárečová forma výrazu múlni. Múlni nárečovo sa môže zmeniť na mújni, múni a z toho sa tvoria výrazy múló, múnó, múnló. Teraz prečítame výraz „čas = idő“ v „starom“ jazyku, tak dostaneme „tšas - thšas - üthőšš - ithősös(ithűšš) - idősös(időšš)“. To znamená, že „minulý čas“ čítame v „starom“ jazyku „múnoló idősös(múnoló időšš)“. (To je ďalší dôkaz nato, že ktorý z troch teraz porovnávaných jazykov je najbližšie k porozumeniu „starého = pra“ jazyka.) Ak znakom maďarského minulého času = „múlt idő“ je „t“ a znakom anglického minulého času = past(h) tense - pásoth(h) idő je „t(h) = d“, tak čo iné môže byť znakom slovenského(slovanského) „minulého času = „múnoló idősös(múnoló időšš)“, ako hláska „l“. Čudujme sa, ale je tomu tak! - lebo minulý čas výrazu činiť je činil, delal je delal, robiť je robil, atď, atď.. A časovanie je takto:

ja som činil	ja som delal	ja som robil
ty si činil	ty si delal	ty si robil
on činil	on delal	on robil
my sme činili	my sme delali	my sme robili
vy ste činili	vy ste delali	vy ste robili
oni činili	oni delali	oni robili

Porovnanie s maďarským časovaním:

Minulý čas			Múlt idő	
			Podmetové	Predmetové
ja	som	činil	(én) csinált-am(čináltam)	csinált-am
ty	si	činil	(te) csinált-ál	csinált-ad
on		činil	(ő) csinált	csinált-a
my	sme	činili	(mi) csinált-unk	csinált-uk
vy	ste	činili	(ti) csinált-atok	csinált-átok
oni		činili	(ők) csinált-ak	csinált-ák

Teraz sa pozreme nato, či je nejaký súvis medzi tvarmi „múló - múlt - múlott - múnolt - múnoló idő - minulým časom“. Prechod môžeme hľadať pri tvare (te) csinált-ál(te čináltál) = ty si robil. Vynechajme hlásku „t“, dostaneme tvar (te) csinál-ál(te činálál), z tohto vyplývajú ďalšie tvary (te) olvasál(te olvašál), szólál(sólál), mondál, no a to je ten istý tvar, ako robil, delal, atď.. Dá sa nájsť tento tvar v maďarskom jazyku? Nie je potrebné dlho hľadať!

Citáty:(citáty nebudem prekladať, sú potrebné len na ilustráciu, že sa dané tvary používali aj v maďarskom jazyku:

Károli Gáspár Biblia

4. Hozzanák, kérlek, egy kevés vizet, és mossátok meg a' ti lábaitokat, és nyugodjatok e' fa alatt.
5. Azonközben hozok egy darab kenyert is, és erősítsétek meg étellel a' ti szíveteket, azután úgy menjetek el, mivelhogy én hozám ti szolgátohoz betértetek. És mondának: Tselekedjél úgy a' mint szólál.

Megjelenék pedig ő néki az Úr a Mamré tölgyesében, és ő ül vala a sátor ajtajában, a hó ...
És **monda**: Jó Uram, ha kedves vagyok te előtted, kérlek, ne kerüld el a te szolgádat. ...
És **mondának**: Cselekedjél, a mint **szólál**.

20. Akkor mi azt **felelénk** az én uramnak: Van vén atyánk, és egy kis gyermek, aki az ő vénségében lett, és ennek bátyja megholt, és csak ő maga maradt az anyjától, és az ő atyja szereti őt.

22. És **mondánk** az én uramnak: Nem hagyhatja el az a fiú az ő atyját, mert meghal az.

1,22 Ti pedig mindnyájan hozzám **járulátok** és **mondátok**: Küldjünk embereket előre, hogy kémleljék meg nekünk azt a földet, és hozzanak nekünk hírt az út felől ...

És **én mondék**: Uram, ők magok tudják, hogy én tömlöczbe vettem és vertem zsinagógánként azokat, a kik hisznek vala te benned.

Vörösmarty Mihály -Eger

Szóla, reá fájdalomiból így válaszol Ída: "Mit **mondál** Hiador, kiszakadt jobb része szívemnek, Mit **mondál** te nekem, vígyáztalan, oh ne riaszd föl Alvó bánatimat, ...

Kiss Sámuelnek Kazinczy Ferencz baráti szíves idvezletét
(List napísal Kazinczy Ferencz priateľovi Samuelovi Kissovi)

Érdemes társam, barátom! Fogadd-e el szíves köszönetemet emlékezetedért, 's engedd mondanom, hogy valamint Téged első megjelenésed olta becsültelek, úgy indulatodért hálásan szeretlek. – Dietai hírek nélkül nem szükölködünk; de kedves vala nekem tudnom a' miket Te **írál**, mert olyakat a' mi Levelezőink, kik a' Nyelvet tudósan nem értik, 's az *ódik*-okra nem figyelmeznak, a' *szóllanyit*, *mondanyit*, *tennyit*, *vennyit* kárhoztatják ugyan, de kicsinységnek nézik 's felőle nem tesznek jegyzéseket, nekünk nem írnak.

..... Ajánlom nektek József, András, és Victor Öcséimet. Tartsátok őket szemmel, és gerjesszétek szívekben a' jó szikrájait. – Vay Ábrahám Kazinczy Sophienak, az atyám testvére lyányának férje. Dicső tett felőle a' mit ez estve **hallék**. De ez olyat csak az olly gazdagságú teheti.....

No, tento list je zaujímavý, lebo aj ten, ktorého nám stavajú za vzor pre používanie „peknej spisovnej maďarčiny“ a „peknej hovorovej maďarskej reči“, dokonca ho nazývajú „tvorcom modernej maďarčiny“, aj Kazinczy používal minulý čas s hláskou „I“, čiže „múnolós (múnolós)“ minulý čas. „Možná, že by som mal zmäkčiť môj nie príliš kladný postoj voči Kazinczyovi, lebo z citátu sme zistili, že jeho výrazy sú veľmi ďaleko od tých, ktoré nám dnes vnucujú, ako „pekná maďarčina“. V citátoch nájdeme výrazy, „**te** szólál(sólál), **mondál**, **írál**“, „**ő** monda, **szóla**(sóla)“, „**én** hallék“ „**mi** mondánk“, „**ti** mondátok“, „**ők** mondának“. Tieto výrazy nám dokazujú, že aj v maďarčine existoval takýto minulý čas v „starom“ jazyku „múnolós időšős“. Môžeme zrekonštruovať tvary ku všetkým osobám:

(én) mond-ék, hall-ék
 (te) mond-ál, szól-ál(sólál), ír-ál
 (ő) mond-a, szól-a(sóla) (lepší by bol dlhý tvar mond-á, szól-á(sóla))

(mi) mond-ánk, felel-énk
 (ti) mond-átok, járul-átok
 (ők) mond-ának

Keď minulý čas tvorím z tvaru, ktorý patrí druhej osobe tohto starého minulého času, tak je logické, že nazvem múnoló(minulý) čas a označím hláskou „I“, označenie osôb už viem zabezpečiť len pomocným slovesom, ak nechcem tak časovať, ako Angličania.

Múlt idő	Minulý čas - Múnoló idő	Pomaďarčená forma
(én) mond -ék	ja som hovoril	(én) vagy-om mond-ál
(te) mond-ál	ty si hovoril	(te) vagy-osz mond-ál
(ő) mond-a	on hovoril	(ő) mond-ál
(mi) mond -ánk	my sme hovorili	(mi) vagy-mi mond-áli
(ti) mond -átok	vy ste hovorili	(ti) vagy-ti mond-áli
(ők) mond -ának	oni hovorili	(ők) mond-áli

Pomocným slovesom je pri tvorbe minulého času byť(bity) = lenni, obidva výrazy sú nepravidelné aj slovenský, aj maďarský, preto ich význam veľmi ťažko sa odhaluje. To je isté, že výraz lenni má súvis s výrazom lét = bytie, jestvovanie, existencia, a kto létezík = jestvuje, existuje, aj él = žije. To znamená, že(tieto súvislosti už lepšie vystihuje maďarčina) lét = bytie je to isté, ako élet = život, kto létez-ik = jestvuje, ten aj életez-ik = žije, čiže len-ni = byť, je to isté, ako élni - élni = žiť. V nárečí, kde sa vynecháva hláska „I“ výraz élni = éni = žiť. Preto, že koreňom slova je samohláska, tak v rôznych nárečiach pripájali rôzne spoluhlásky, ďalším dôvodom je, že ťažko sa vyslovujú tvary, kde je za sebou viacej

samohlások, ale mohli existovať aj rôzne iné príčiny. Teraz udám, ako príklad len najľahšie doplnenia v maďarčine a ich časovanie v prítomnom čase:

	Podm.	Predm.	Podm.	Predm.	Podm.	Predm.
(én)	é-ek	é-em	él-ek	él-em	éj-ek	éj-em
(te)	é-sz(és), é-el	é-ed	él-sz(éls), é-el	él-ed	éj-sz(éjs), éj-el	éj-ed
(ő)	é	é-i	él	él-i	éj	éj-i
(mi)	é-ünk	é-ük	él-ünk	él-ük	éj-ünk	éj-ük
(ti)	é-tek	é-itek	él-tek	él-itek	éj-tek	éj-itek
(ők)	é-nek	é-ik	él-nek	él-ik	éj-nek	éj-ik

Čo sa stane v tom prípade, ak prenesieme tvar druhej osoby, ako sme to urobili aj pri tvorení slovenského (slovanského) minulého času, čiže tvar „éj-sz(éjs)“ časujem za sloveso „byt’= lenni“:

Prítomný čas

Pomaďarčený tvar	Český tvar	Slovenský tvar
(ja) éjsz-em (éjsem)	(já) js-em	(ja) s-om
(ty) éjsz-es (éjseš)	(ty) js-eš, jsi	(ty) s-i
(on) éjsz-e(éjs)	(on) j-e	(on) j-e
(my) éjsz-eme(éjseme)	(my) js-me	(my) s-me
(vy) éjsz-ete(éjsetye)	(vy) js-te	(vy) s-te
(oni) éjsz-ajú(éjsajú)	(oni) js-ou	(oni) s-ú

Pomaďarčené tvary slovanského minulého času a potom ich význam:

(én) éjsz-em csinál(éjsem činál)	(ja) žij-em činil, robil
(te) éjsz-es csinál(éjseš činál), alebo (te) é(j)sz-ő(l)(te éjsól), észő)(éső) - észí(ési) - v slovenčine szí(si), ale aj nárečové ísz = žiješ je opačne szí-si.	(ty) žij-eš činil, robil
(ő(n) (éjsz-e) csinál	(on) (žij-e) činil, robil
(mi) éjsz-emi csináli	(my) žij-eme činili, robili
(ti) éjsz-eti csináli	(vy) žij-ete činili, robili
(ők)(éjsz-ú) csináli	(oni) (žij-ú) činili, robili

Z uvedených príkladov, kto chce pochopiť, že ktoré dnešné národy ako, ktorým smerom premieňali „starý jazyk“. Prečo sa vynechali pri tretej osobe tvary „je a sú“?- nato by sme dostali odpoveď z ďalšej gramatiky, ale nás to teraz nezaujíma. No, ale to už by malo zaujímať každého, že prečo o týchto zhodách maďarčiny a slovenčiny(slovanských jazykov) nehovoria „jazykovedci“? Tieto zhody maďarského a slovenského jazyka (slovanských jazykov) existujú a to bude veľmi ťažké vyvrátiť!!!

Na potvrdenie pozrime príklady aj na zámenu hlások m-w:

wash	what	m-w went	we	where
mos(moš)	mit	ment	mi	merre
umýva	čoho	išiel	my	kam

S týmto sme dokázali, že slovné páry mos(moš)- wash, mit-what, ment-went, mi-we sú iba výslovnostnými variantmi. Môžeme vysloviť to isté čo v predošlom prípade, že tieto výrazy sú spoločnými slovami aj maďarského aj anglického jazyka, nezávisle na tom, čo sme si mysleli o súvislostiach maďarského a anglického jazyka. Keď táto metóda dáva správne výsledky v prípade fínšských jazykoch, tak je správna aj na anglický jazyk, alebo nie je správna ani na jeden. Tento postup, ale z matematického (z štatistického) hľadiska v každom prípade musí dať správny výsledok.

Podľa ugrofínskej metódy horeuvedené slová sú príbuzné a sú len výslovnostnými variantmi tých istých výrazov, ak začneme hlbšie skúmať, tak zistíme, že ich význam a používanie je rozdielne. Korene týchto výrazov sú podobné, ale mosni(mošni) je to wash a v slovenčine myť, alebo druhý výraz je prať.

Využijem z nova časovanie:

	to wash	mosni(mošni)	myť	prať(ofic.časov.)	
pereti (logické)					
	Podmet.	Predmet.			
I wash	(én) mos-ok	mos-om	(ja) myj-em	peri-em	per-em
You wash	(te) mos-ol	mos-od	(ty) myj-eš	peri-eš	per-eš
He washes	(ő) mos	mos-a	(on) myj-e	peri-e	per-e
We wash	(mi) mos-unk	mos-uk	(my) myj-eme	peri-eme	per-eme
You wash	(ti) mos-tok	mos-átok	(vy) myj-ete	peri-ete	per-ete
They wash	(ők) mos-nak	mos-ák	(oni) myj-ú	per-ú	per-ú

Tvary maďarského predmetového časovania od ő = on až po ők= oni som zámerne uviedol v nárečovej, ľudovej podobe, aby sme videli, že to, čo bežní ľudia zvládli, z toho „tvorcovia jazykov“ urobili nepravidelné slovesá.

Ukážka:

	mosni(mošni)			Prikazovací spôsob	
	Podmet.	Predmet.(ľudové)	Predmet(spisovne)	Premet.	Podmet.
(én)	mos-ok	mos-om	mos-om	moss-am	moss-ak
(te)	mos-ol	mos-od	mos-od	mos(s-a)-d	moss(-ál)
(ő)	mos	mos-a	moss-a	moss-a	moss-on
(mi)	mos-unk	mos-uk	moss-uk	moss-uk	moss-unk
(ti)	mos-tok	mos-átok	moss-átok	moss-átok	moss-atok
(ők)	mos-nak	mos-ák	moss-ák	moss-ák	moss-anak

Keď takéto niečo vidíme, tak sa netreba čudovať, že každé normálne dieťa má negatívny vzťah k gramatike a k pravopisu, lebo tam nie je cieľom rozumnosť, ale nepravidelnosť, neporiadok, lebo aj predtým, aj teraz to vymýšľajú „výnimoční“ (v maďarčine „rendkívüli“ doslovne „mimo poriadku“) šialení (v maďarčine „eszement(esement)“ doslovne „odišiel mu mozog“) ľudia. Na Slovensku nie je to o nič lepšie, raz doplníme „j“, v inom prípade „i“, hoci máme aj logické riešenie, len neurčitok treba tvoriť po „starom“ jazyku napr. „peret’i“ a všetko sa dostane celkom dobre na svoje miesto. Troška som odbočil od našej témy, ale je dobre, ak si uvedomíme aj takéto veci. Nie je ľahké rozlúštiť, čo mohli znamenať tieto výrazy v „starom“ jazyku. Dávno neprali v práčke, ale na potoku, alebo pri jazere, neskoršie pri studni v korytách. Výrazy môžu popisovať také činnosti, ktoré sa tam diali. Pomoc dostaneme z géctiny, kde výrazy πλúσιμο(plúsimo), πλúση(plusé, plushé) znamenajú mosás = pranie. Ak tento výraz vykladám po maďarsky, alebo v „starom“ jazyku, tak dostanem pílöúszimo(pílöúsimó), pölöúszhé(pölöúshé), čo znamená phíleuszijmo(phíleúsijmo) - fe(l)leúszijmo(fe(l)leúsijmo) = dávajúci hore-dole plávať, fe(l)leusz(h)ó(fe(l)leus(h)ó) = hore-dole plávajúci (preto je to možné, lebo hláska i sa dá čítať aj ij, ako napr. bohyňa IO = Ijo). V dnešnej maďarčine výraz znie fel-le úsztató(fel-leustató). Tu je potom zaujímavé to, že v otočenom πλúσιμο(plúsimo), čiže ομισύλπ (omisúlp) sa objaví časť ομι (omi) a v slovenčine mosni(mošni) znamená myť, alebo umyť. V poľščine je výraz myć, ktorý sa podobá na mis(miś) a to je vysoká forma výrazu mos(moš), ak to zmäkčíme, tak dostaneme močiť. Močiť konope - po maďarsky je „áztatni a kendert“, čítame v „starom“ jazyku moucsítani(moučítani) - me(g)úszítani(megúsítani) - dnes megúsztatni(megústatni) a kendert = dať plávať konope. V maďarčine sa tiež používal na pranie aj druhý výraz, keď ešte prali dreveným popolom, tak šaty klepali, udierali a nato mali výraz „szapulták(sapulták) - szapura mostak(sapura moštak). Význam tohto výrazu sa objaví, ak napíšeme vo forme s hláskou „h“, čiže szaphul(saphul) - öszepühöl(ösepühöl) - öszepáhol(ösepáhol) - üti veri = bije, mláti. Podľa toho sa dá rozoznať príbuznosť so slovenským výrazom prať, alebo slovanským prati, forma s „h“ je phrať - pühórá - prati - püráütyi(püráüti) - dnes püráüt = pu udrie nato. Pre ďalšie znázornenie prečítajme niekoľko výrazov v „starom“ jazyku. V čínštine jeden znakov na mosás(mošás) = pranie je 清洗 - Qīngxǐ(čítaj čingčí), čiže úcsingácsi(úcingáči) - úszingászi (úsingási) - dnes úszingás(úsingás) = plávajúci, môžeme čítať z opačného konca ücsügöncsi(üçügönči) - üsügöncsi(üşügönči) - ütügönös(ütügönös) - dnes ütögetős(ütögetös) = udierajúci. Jeden japonský výraz je ウオッシュ - U-osshu(čítaj úoču) - po „starom“ môžeme chápať úszu(úsu) = plávajúci, alebo ütsi(ütši) = bijúci, udierajúci, druhý je 洗い流す - Arainagašu - araünögesü(araünögešu) - dnes arraütöges(arraütögeš) = udierajúci, alebo opačne uszaganiara(usaganiara) - úszanganijara(usaganijara) - dnes úszongatnijáró (úsogatnijáró) = chodiaci dať plávať niečo. Turecký výraz je yıkamak(jikamak) - ujikámek-dnes úszikálmeg(úszikálmeg) = dáva plávať niečo, ak čítame priamo vo forme s „l“ ujikálmek - ujikálmeg = obnovuje. Zaujímavý je aj islandský výraz Þvo(thvo) - doplníme priamo uthvo - üthövö - ütöve = bijúc, ak čítame podľa anglického jazyka, kde „th“ môže byť „sz = s“ dostaneme úszóvo(úsóvo) = plávajúci. Jazykový príbuzní Fíni majú výraz pestävä(pesteve) - peheszteve(pehesteve) - zrozumiteľne pühösztvövi(pühöstövi) = bije, ale rozumieme aj opačne evetteszepe(evetesepe) - evvelteszszépé(eveltessépé) dnes ezzel tesz széppé(ezzel tes séppé) = s tým urobí pekným. No, a neplatí to práve na pranie? Ďalší fínsky výraz je pestä(pesté)-püeszte(püeste) - pühözte - pühösztvövi(pühöst) = bije, perie. Švédi nie sú jazykovými príbuznými Maďarov, oni hovoria tvätta(tvetta) - ütette - dnes ütteverte = bil, mlátil, druhým ich výrazom je skölj(skölj) - tento môže byť uszkölje(uskölje) - úszkálja(úskálja) = dáva plávať, ale viacej sa podobá na výraz üszkölji(üskölji), dnes üszköli(üsköli)(kde üszök(üsök) = popol), čiže význam je perie

dreveným popolom. Po týchto poznatkoch môžeme si položiť otázku: Na základe týchto príkladov môžeme hovoriť o existencii rôznych jazykových rodín?

Pri takýchto krátkych výrazoch ako **what**, **mit** a **čo** je veľmi ťažko hľadať súvislosti. Prvé dve vo výslovnosti naozaj sú podobné, ale vo význame neznamenujú to isté, lebo **what** v maďarčine má význam **amely(amel')**, **amelyet(amel'et)**, **ami**, **amit**, **az**, **az ami**, **az amit**, **hány(háň)**, **mennyi(meňni)**, **mi**, **micsoda(mičoda)**, **milyen(miľen)**, **mit**. Slovenský výraz má tieto isté významy v maďarčine okrem **hány(háň) = koľko**, **mennyi(meňni) = koľko** a **milyen(miľen) = aký**. Slovanské jazyky výraz **čo** používajú v rôznych formách čeština a poľština **co**, Chorváti **što**, Rusi **что(što)**, Srbi **шта(šta)**, **што(što)**, Ukrajinci **що(šo)**, ale aj Rumuni hovori **ce(če)**, **cum(čum)**. Keď bereme do úvahy, že **čo** môžeme napísať vo forme **tšo**, výraz **co** vo forme **tzo** a **ce** zase, ako **tze**, tak tieto v obrátenej forme zodpovedajú maďarským výrazom **ast(ašt)**, **aszt(ast)**, **azt**, **ezt**. Ak ostatné čítame z ľava do prava, tak dostaneme **(a)sta(ašta)**, **(o)sto(ošto)**, čiže **azta**, **ozto**, obrátene zase **ats(atš)**, **ots(otš)**, ktoré zodpovedajú tvaru **azt** len je prehodená spoluhláska a tak vznikne **atz**, bežný spôsob vzniku nárečových výrazov. Výraz **cum(čum)** obrátene a rozpísané je **must(mušt)**, **muzt**, čiže nárečové výrazy **mis(miš)**, **miz**, ale ich predmetové tvary **mist(mišt)**, **mizt = dnes mit**. Už pomenovania hlásky „w“ ukazujú na značné problémy, nazývajú ju „dvojité v“, „double jú(dvojité u)“, alebo „vau“, aj „vav“. Takto vyslovené formy „uuhat, uavhat, uavht“ sú bližšie k výrazom „auzt, auzt, azt“, ako k výrazu **mit = čo**. V gréčtine na výraz **mi = čo** používajú výraz **εμείς(emeis)**, troška tvrdšie vyslovene **emiz = tu ten**, výraz osahuje v sebe časť **mi = čo**. Tak na výraz **mi**, ako **mit** sa používa výraz **τι(ti)**, ale ten sa nedá podľa mojich terajších znalostí vykladať. V čínštine na výrazy **mi**, **mit = čo** a **milyen(miľen) = aký** používajú výraz **什麼 - šhénme**, kde takisto objavíme **me**, ktorý zodpovedá výrazu **mi = čo**, opačne zase je **emenéhs(emenéhš)**, čiže **eminós(eminóš) - dnes milyen(miľen) = aký**. Ak vieme, že hláska **m** a **n** sa tiež dajú zameniť, tak aj japonský výraz **何- nani** môže byť **nami = no a čo**. Ak porozmýšľame o tom, čo som doteraz rozoberal, tak už vôbec nie je jednoznačné, že výraz **what** je premenou formou výrazu **mit = čo**.

Výrazy **went** a **ment** sú aj formou, aj obsahovo podobné, ale len v tom prípade, ak vychádzame z minulého času výrazu **menni = ísť**, lebo v maďarčine je totožný výraz **ő ment = on išiel**, a tvar tretej osoby prítomného času **ő ment**, v slovenčine tomu zodpovedá výraz **chrániť - (o)chrániť - (za)chrániť**, čiže **on chráni**. Teraz to prečítajme v „starom“ jazyku **(o)chráni - achauránia - („ch“ rozdelíme na „c“ a „h“)** **achauránja-azhajulránja - dnes az hajol reá = ten sa nakloní nad neho**. Nech nato niekto povie, že to nie je pravda! Keď niečo ochraňujeme, tak to zakryjeme, alebo skloníme sa nad neho. Ďalej sa pozremo nato, čo spravili, ktorí „zanechali poriadok“, alebo tzv. vytvárači nepravidielností. Neurčitok výrazu **went** je **to go**, **ment** má neurčitok **menni**, slovenský **išiel** má neurčitok **ísť** a český výraz **šel** má **jít**. Preskúmame časovanie:

Prítomný čas:

to go	menni (spisovné časov.)	ísť	jít
	Podmet.	Predmet.	
I go	(én) megy-ek (med'ek)	nemá	(ja) id-em
You go	(te) mé-sz (més)		(ty) id-eš
He goes	(ő) megy (med')		(on) id-e
			jd-u
			jd-eš
			jd-e
			jed-u
			jed-eš
			jed-e

We go	(mi) megy-ünk (med'ünk)	(my) id-eme	jd-em(e)	jed-em(e)
You go	(ti) men-tek	(vy) id-ete	jd-ete	jed-ete
They go	(ők) men-nek	(oni) id-ú	jd-ou	jed-ou

Teraz sa pozreme, ako sa vyrovná s výrazom **menni** „sedliak“ ktorý dodrží poriadok:

menni

	Podmet.	Predmet.	
(én)	men-ek	men-em	azt a távot (doslovne „išiel som tú vzdialenosť“)
(te)	men-el	men-ed	
(ő)	men-e	men-i	
(mi)	men-ünk	men-ük	
(ti)	men-tek	men-itek	
(ők)	men-nek	men-ik	

Vôbec nebolo tu treba vytvoriť nepravidelnosť!

Minulý čas:

to go		menni		íst'		jít (česky)
		Podmet.	Predmet.			
I went	(én)	ment-em	ment-em	(ja) som	išiel	jsem šel
You went	(te)	ment-él	ment-ed	(ty) si	išiel	jsi šel
He went	(ő)	ment	ment-e	(on)	išiel	šel
We went	(mi)	ment-ünk	ment-ük	(my) sme	išli	jsme šli
You went	(ti)	ment-tetek	ment-étek	(vy) ste	išli	jste šli
They went	(ők)	ment-ek	ment-ék	(oni)	išli	šli

Keď toto celé sme dotiahli do konca, tak pozrime sa nato, čo spája výrazy go - ide - jde - a megy(med'). Obráťme výraz megy(med') na gye(m(d'em)) - gyen(d'en) - gyön(d'öm) - gyün(d'üm) - gyü(d'ü) - go - dje(prehodenie hlásky jde) - ide. Ak György(d'örd') = Juraj, Gyula(d'ula) = Július, potom gyön(d'ön) = jön. Aj z tohto spravili pekné nepravidelné sloveso:

neurčitok - **jönni**

	prítomný čas		minulý čas	
	Podmetové	Predmetové	Podmetové	Predmetové
(én)	jöv-ök	nemá	jött-em	nemá
(te)	jössz-sz		jött-él	
(ő)	jön		jött	
(mi)	jöv-ünk		jött-ünk	
(ti)	jöt-tök		jött-etek	
(ők)	jön-nek		jött-ek	

Mohlo to ostať pravidelné podľa poriadku, napr. takto:

neurčitok- gyüni(d'üni)

	Prítomný čas		Minulý čas		múnlós(múnlóš) čas
	Podmetové	Predmetové	Podmetové	Predmetové	
(én)	gyü-ök	gyü-öm	gyütt-em	gyütt-em	gyü-ék
(te)	gyü-öl(gyü-sz)	gyü-öd	gyütt-él	gyütt-ed	gyü-él
(ő)	gyü(-e)	gyü-i	gyütt	gyütt-e	gyü-é
(mi)	gyü-ünk	gyü-ük	gyütt-ünk	gyütt-ük	gyü-énk
(ti)	gyü-tök	gyü-itek	gyütt-etek	gyütt-étek	gyü-étek
(ők)	gyü-nek	gyü-ik	gyütt-ek	gyütt-ék	gyü-ének

Takáto forma časovanie môže byť cudzia na prvé počutie, ale keď niekto používa určité nárečie, potom mu je to prirodzené, lebo je nato navyknutý. Naznačil som, že je to len príklad, lebo v rôznych maďarských nárečiach používali rôzne samohlásky, takže tieto formy mohli byť aj inakšie, keď sa to ťažko vyslovovalo, tak doplnili spoluhlásku gyüvül(d'üvül), gyövöl(d'övöl), gyüvöl(d'üvöl), používali predĺženie gyüssz(d'üss), gyúsz(d'ús), výmenu samohlások mégy(méd'), mígy(míd'), mész(més), mísz(mís) atď., počet variantov bol veľmi veľký. O tejto vlastnosti (nárečovej) maďarčiny dnes neradi hovoria, a z akého dôvodu? - to som ukázal v horeuvedenej časti!

Akceptujme, že výrazy we a mi a slovanské my sú totožné, a sú rozdielne len vo výslovnosti. No ale, ani to nie je také jednoznačné, lebo v „starom“ jazyku používali aj výraz mink, ktorý je dosť zamotný, hlavne keď porovnáme výrazmi na značenie ďalších osôb.

Množné číslo výrazu te = ty by bol tek, čiže tík(aj sa používal) a skrátil sa na ti = vy.

Množné číslo výrazu ő je öök.

Množné číslo výrazu ön = Vy je önök = Vy.

Pri výraze én = ja narazíme na problém, lebo množné číslo je mi = my, dávnejšie používali aj výraz mink, no a to je zdvojenie, lebo v tomto výraze je aj mi, aj ének - skutočné množné číslo výrazu ja, ako keby slovenčina tvorila takto - jai. Skrátenejší tvar výrazu ének je nk a to označuje v časovaní prvú osobu množného čísla na konci, napr. (mi) tud-ének - tud-unk = my vieme, (mi) felel-ének - felel-ünk = my odpovedáme. Ďalej musíme pripomenúť, že v nárečiach výraz én sa mohol objaviť vo formách éjn, eijn, íjn, ín. V nárečí, kde vypadávali spoluhlásky mohol mať aj tvar í(ako príkl. Ímmondtam = jasomtopovedal), hláska n mohla byť premenená na m, potom vznikli formy ém, éjm, ím atď.. Keď spomíname tvar vo forme „í“, presne tá forma je v angličtine „I“, dnes už ju vyslovujú „áj“. Opakom je slovanské ja, já, a ruské я(ja). V angličtine používajú aj obrátenú formu výrazov ém, alebo ím, a to vtedy, keď „én vagyok = ja som“ je vo forme „it's me(its mí)“, takisto aj na výraz „ez én vagyok = to som ja“ používajú „this is me(dis iz mí). V predošlých častiach už som spomínal, že sú také jazyky, kde množné číslo sa netvorí s hláskou k, ale s hláskou i, tam z výrazov én, ém nebude ének a émek, ale éni a émi, a keď tam neradi používajú na začiatok samohlásku, tak z I(áj) bude ja, ako aj z ad je dá, alebo aj evezni je veslovať (a mohli by sme hľadať ďalšie príklady), tak sa premenia aj výrazy émi, ími na mi, takto sa dostane späť do maďarčiny, lebo vplyvy sa prejavujú tam aj späť. Ak sa pozremo na grécke výrazy taktiež sa dostaneme zaujímavým poznatkom. Én = ja je εγώ(egó) výraz mi = my je εμείς(emeís), alebo τι(ti)(ktorý znamená aj mi(t) = čo, aj milyen(mil'en) = aký), ale enyém (eňém) = môj je už δικό μου (dikó mou) a miénk = náš je δικό μας(dikó mas). Výraz te = ty môže byť εσύ(esú), a ti = vy môže byť εσείς(eseis), výraz tiéd = tvoj môže byť δικό σου(dikó szou) a výraz tiétek

= váš môže byť δικό σας(dikó sas). Testujme teraz možnosti podľa „starého“ jazyka. Výraz én má súvislosť s výrazmi ém, ín, ím, éjn, énj, í, I(áj), já, ja, me(mi), ako sa tieto výrazy môžu premeniť na εγώ(egó)? Nuž, najčastejšie vzniknú deformácie, chyby pri písaní a v následnom čítaní. V písanej forme hláska γ(gamma) veľmi sa podobá na hlásku v(nú, ní), aj na hlásku υ(upsilon, ipsiilon, üpsiilon), stačí premeniť ní na gamma, alebo opačne a z výrazu éno sa stane égo, egó, ego(latinské), potom islandský eg, ég, nórsky, dánsky jeg, švédsky jag, hollandský ik, nemecký ich. Z tejto premeny ch = g = k môžeme vysvetliť značenie maďarskej formy 1. osoby prítomného času s hláskou k - én beszélek(én besélek) = ja rozprávam, írok = píšem, tanulok = učím sa, a z tvaru ém, zase znak m v predmetovom časovaní - én beszélem(én besélek) = ja rozprávam, írom = píšem,, tanulom = učím sa(lebo v slovenčine sa nedá rozlíšiť). Tu môžeme spomenúť, že aj francúzčina používa obidve formy a to j', je(žö), moi(moa), k opaku francúzkej výslovnosti sa podobá bulharský az(az). Výraz enyém(eňém) (enjém, ejém, eniém) sa používa aj v ostatných jazykoch opačne, npr. Bulhari, Rusi, Ukrajinci, Srby používajú мой(moj), Poliaci mój, Česi můj, Slováci môj, Angličania mine(main), Nemci mein(majn), Holanďania mijn, Švédi min, Francúzi mon, mien(mijen), Taliani mio(míjo), latinčina mea, Španieli me, mina(tento výraz takto by vyslovoval aj nárečový Maďar, ktorý používa nárečie s „a“ len by bol opačne aním). Vyššie sme videli aj u Grékov zaujímavé tvorenie výrazov. Privlastňovacie zámená enyém(eňém) = môj = δικό μου(dikó mou), tiéd = tvoj = δικό σου(dikó sou) atď. sa tvoria výrazom δικό(dikó) (ale tu nemyslíme na provizórnu posteľ = dikó, ágyikó(áďikó) v kolibe = kalyiba(kalíba)), keď to premeníme na „starý“ jazyk dostaneme význam ödkiö ömou, krajšie görrögösebben (görrögösebben) = po grécky ödkiö ömöü, hellászosan(hellásošan) = po hellásky athkié émé - dnes v maďarčine az kié enyém(é)(az kié eňémé) = koho je moje, ale môžeme to vykladať aj opačne uomö ökidö - émé akidé - dnes po maďarke enyém(é) akié(eňém(é) akié) = moje koho je. Zostáva nám spríbužiť výraz te = ty a grécky výraz εσύ(esú), k tomu nám stačí vedieť, že, hlásku th môžeme čítať tvrdo, ako v anglickom výraze there(dea,der) = ott = tam, alebo mätko, ako vo výraze bouth(bous) = mindkettő = oboje. Teraz doplníme do εσύ(esú) hlásku th a dostaneme ethú(ethú), opačne v maďarčine te, rovno v francúzčine tu, (toi), v taliančine tu, v španielčine tú, a v nemčine du(dú)(len to by bolo treba napísať takto - thu). Časť výrazu te = ty = εσύ(esú) vysvetlí nám tvorenie 2. osoby prítomného času aj v maďarčine, aj v slovanských jazykoch írész(írs) - píšeš, robotolsz(robotols) - robíš atď.. Anglický výraz you je toška zložitejšia, kľúčom je Y- upsilon, alebo ipsilon. Ak rozumieme pomenovaniu hlásky po „starom“, takto - „Y= ú, alebo ü phön(fenn) szö-lö-n, čiže hláska „ú, alebo ü je hore na hláske sz = s, alebo na hláske l“. Úplne náhodou hláska sz = s maďarskej(skýtskej) abecedy je rovná čiara, a latinské l je takisto. Teraz doplníme obidve do výrazu you, dostaneme uszlou(uslou), ale v niektorých nárečiach hláska l veľmi veľakrát vypadne zo slov, napr. volt-vót = bol, u Štúra bou, bolt - bód = obchod, csinál(činál) - csiná(činá) = robí, atď., tak vynecháme a dostaneme uszou(usou), ale takto už to zodpovedá gréckemu výrazu εσύ(esú), len niektorí zabudli čítať to, čo napísali ich predkovia a z toho vznikol dnešný chaos, - alebo niekto tomu aj zámerne dopomohol? Ešte máme jednu vec ozrejmiť, je to tvorenie ďalšieho druhu množného čísla. Množné číslo výrazu én, ém = ja je mi = my a v gréčtine je εμείς(emeis), množné číslo te = ty - εσύ(esú) je ti = vy v gréčtine εσείς(eseis), môžeme uviesť aj iné výrazy ember = človek = άνθρωπο(ánthropo), množné číslo emberek = ľudia = ανθρώπους(anthrópus)(alebo άνθρωποι(ánthropoi)). Väzby množného čísla tvoreného s hláskou i v maďarčine a v slovenčine som už ukázal, teraz hľadáme väzbu tvorenia množného čísla s hláskou „sz = s“ k maďarčine. Nájdeme, lebo hláska s = š a hláska sz = s sa dajú vymeniť, no a je to v maďarskom výraze sok = veľa, mnoho. S hláskou k tvorí množné číslo maďarčina a Gréci tvorili z opačnej strany s „š“, ale oni sú šušlaví, alebo lepšie suslaví, tak u nich to bol nie šok, ale sok. Takto tvorí množné číslo aj angličtina könyv(köňv) - book = kniha, könyvek(köňvek) - books - knihy, tánc - dance -

tanec, táncok - dances(dansíz) - tance, ló – horse - kôň, lovak - horses(horsíz) - kone, fiú – chlapec - boy, fiúk - chlapci - boys atď.. Po týchto poznatkoch môžu Maďari rovnako, ako Angličanmi povedať *how many(hau meni)* - *húú mennyi(hú mañni)* = no, ale koľko rovnakých výrazov sme tu našli!

V tejto časti nám ešte zostala formálna zhoda výrazov *merre* - *where*. Významovo, ale *where* sa používa aj, ako maďarské výrazy *hol, ahol, hová* a v slovanských jazykoch tiež, na výrazy *kam, kde, kade*. Slovanské výrazy v týchto súvislostiach sú nedostupné. Obsahovú zhodu výrazov *merre* - *where* podporuje, že angličtina na preklad výrazu *erre* = smerom sem používa aj výraz *whereupon*, keď to prečítame v „starom“ jazyku, je to *uhereuphonö* v nárečí s „e“ je *eehereefene* - dnes v maďarčine *errefelé*.

Ja si myslím, že porovnanie výrazov z viacerých jazykov znova nám ukázalo, že aká je nepresná, aká je manipulovateľná tá metóda, kde stále porovnáваме len dva jazyky. Keď porovnáваме výrazy viacerých jazykov, tak môžeme nájsť aj príčiny deformácií výrazov, môžeme odhaliť hlbšie súvislosti medzi výrazmi rôznych jazykov, môžeme zaradiť dnešnú maďarčinu do správnej polohy, to znamená, že nie je totožná s „prajazykom“, so „starým“ jazykom, ktorým rozprávali naši predkovia pred tisícročiami. To je, ale faktom, že maďarčina veľa uchovala z vlastností „starého“ jazyka, ale aj to je jasné, že Maďari z toho veľa utratili a to hlavne za posledných sto-stodvadsať rokov. Teóriu „vyvolenosti“ by mali zanechať pre tých, ktorí na „vyvolenosti“ stavajú svoju existenciu už pár tisíc rokov, príroda ich donúti prijať pravdu. Božie mlyny melú pomaly, ale isto!

ing.Štefan Varga, 18. októbra 2012, Fil'akovo

(pokračujem)

5.) ZLOŽENÉ SLOVÁ

Ak sa zhodujú zložené slová, tak je ľahko priznať, že potvrdenie je umocnené. Keď tvar aj význam slov zloženého slova sa zhodujú a potom aj význam vytvoreného zloženého slova sa zhoduje potom tie slová výrazne sa zhodujú. To znamená, že šanca na chybu je nulová (v dolných príkladoch hláska navyše k dnešnej maďarčine som odlišil):

warehouse	storehouse	necklace	chimney-sweeper
áruház	tárház	nyaklánc	kéményseprő
obchodný dom	skladisko	náhrdelník	kominár

Významy týchto slov dokonale sa zhodujú, čiže tieto zložené slová sú len **výslovnostnými variantmi** toho istého výrazu. Navyše tu sme dokázali zhodný význam nie 4 slov, ale $2 \times 4 = 8$ slov. Vysvetlenie môže potrebovať len anglické slovo *store*. Začiatočná hláska „s“ je len ozdobná hláska, o tom budem hovoriť neskoršie.

picklock
pöck-lak(at)
tolvajkulcs(tolvajkulč)
pak'úč, zlodejský klúč

V anglickom slove je len starý opačný, slovosled, napr. dávno egyensúly(ed'enšúl') = rovnováha bola súlyegyen(šúl'ed'en) = váharovná. Čiže pöcklak(at) v dnešnom slovoslede je: lakatpöck, lakatpöcök.

elope
ellopa
ulúpi, ukradne
nőt férfi megszöktet
muž utečie so ženou

K tomu stačí citovať jednu vetu: "ellopja a menyasszonyt(ellopja a meňassoňt) = ukradne nevestu". Samozrejme je tu reč o „lányszöktetés(leáňšňöktetés) = pomôcť utiecť dievčaťu", len do dnešnej angličtiny „zamrzol“ starý výraz.

redneck
rőtnyak(rőtňak)
rudý krk, červený krk
vidéki ember
vidiecký človek

V angličtine je aj s významom hrubý človek, darebák, neotesaný človek. Obrazný význam: sedliak pracuje väčšinou naklonený do predu a slnko mu neopáli tvár, ale jeho krk. Výraz „redneck“, preto znamená sedliaka.

rent*
árenda(árentha)
renta
kiad, bérbe ad, haszonbér(hasonbér)
vydá, dáva do prenájmu

Výraz je „áron ada = dáva za cenu", spojením je „árenda", z toho odpadla začiatková a konečná samohláska a zostalo v anličtine rend > rent. (citát zo slovníka Czuczor-Fogarasi.)

* K výrazu rent je podobné skrátenie napr.: sziporka(siporka)-spark = iskra.

6.) VEĽA HUSÍ SVIŇU PORAZÍ

Ďalšou metódou dokazovania je spôsob „sok lúd disznót győz(šok lúd disnót d'öz) = veľa husí porazí sviňu(doslovný preklad maďarského porekadla)". Ak vieme ukázať veľa takých slov u ktorých rozdiel nie je väčší, ako je rozdiel vo výslovnosti nárečových tvaroch (napr. nárečie z Kórogyu léity(léit') - légy(léd') = mucha, alebo bud', koódés(koódés) - koldus(kolduš) = žobrák), tak hovoríme len o výslovnostných variantách slov.

loose	soused	shawl	buoy	house
laza	sózott(šózott)	sál(šál)	bója	ház
ľahký, voľný	solený	šál	bója	chata, dom

field	poor	tusk	neck	chunk
föld	pór	tüsk(e)(tüške)	nyak(ňak)	csenk(čonk)
pôda,	chudobný	tň	krk	torzo

noise	cheapen	clench	leak	pathic
nesz(nes)	csappan*(čappan)	kilincs**(kilinč)	lék	beteg
šramot, lomož	padá	kľučka	diera(káľa)	pacient, (patsient), chorý

* Úroveň vody, alebo aj cena niečoho csappan(**čappan**), alebo aj cena niečoho, sa znižuje, iným slovom: csökken(**čökken**) = **znižuje sa**.

** Kilincs(**kilinč**) v hlbokom tvare je kallancs(**kallanč**), čiže kallantyú(**kallant'ú**).
Či nie je?

Tu sú len výberové príklady. Na konci štúdie v prílohe ukážem až 500 kusov takýchto dodnes čisto rozoznatelných zhôd.

Vidíme aj to, že rozdiel u týchto slov dáva len charakteristické tvorenie hlások a výslovnosť anglického jazyka, ďalej by sme mali eliminovať aj pravopis jednotlivých jazykov napr. sh = š, ch = č. Silu tejto metódy veľmi rýchlo pochopí každý, kto skúsi vykázať aspoň 5-10 takých zhodných slov povedzme medzi slovenským a tibetským jazykom. Ak sa dajú nájsť takéto prípady, tak je zhoda medzi jazykmi, ak sa nedajú nájsť takéto príklady, tak nie je zhoda medzi jazykmi.

7.) OZDOBNÉ ZVUKY

V slovách mnohokrát sa objavujú ozdobné zvuky. Toto môžeme pozorovať v každom jazyku. Tieto nič neznamajúce hlásky naznačím. Napr. mihelyt(**miheľt**)-mihelyst(**miheľšt**) = **ihned'**, tüsszent(**tüssent**)-trüsszent(**trüssent**) = **prská**. Takisto to udám aj v anglických slovách, napr.: ráma-frame = **rám**.)

Vo vnútri slova pravidelne sa hostujúca hláska „l’”:

mant/e	bu/bous	b/lubber	s/leek	s/luttish
mente	búbos(búboš)	bubor	sík(šík)	szuttyos(sut'ťoš)
plášť	buľvovitý	bublina	čiara, rovina	sutinový

o/d	c/lot	wi/d	c/lap	c/loud
ód(on)	köt	vad, vid(ék)	csap(čap)	köd
dávny, starý	tká, viaže	divý	čľapká, pľáčká	obлак, hmla

Aj to sú prípady na pravidelnú zhodu hlások a o sile dôkazu, len v tomto prípade je ešte doplnená stále tá istá hláska. Je to perfektný dôkaz, lebo ak vyberem tieto hlásky, tak dostanem zhodné maďarské výrazy. Doplnenie hlásky „l’” je známe aj v maďarčine, napr. sutty(**šut'ť**)-slutty(**šlut'ť**) = **čup**, a dávno bežne sa používalo: csónak(**čónak**)-csolnak(**čolnak**) = **člnok**, kócsag(**kóčag**)-kolcsag(**kolčag**) = **volávka**, **beluša**. Slovanský príklad: szavaeska (**savačka**) - slovočko, v slovenčine *slovéčka*(**typické maďarské pociutie slova slovíčko**).

Ozdobné hlásky môžu sa objaviť aj na začiatku slov. V maďarčine na hostujúcu hlásku je príkladom hláska „b” napr.: rekeg-brekeg = **kváka**. Z angličtiny na hostujúcu hlásku ukážem hlásku „f’”:

<i>frounce</i>	<i>frame</i>	<i>fray</i>	<i>flag</i>	<i>fracas</i>
ránc	ráma	roj(t)	lóg	rikács(rikáč)
vráska	rám	strapka, stravec	vľajka	škreč, vresk

7.) SLOVOTVORNÉ PRVKY

Dost' veľká je zhoda aj v slovotvorných prvkoch, len výslovnosť je troška zmenená. Tu sú príklady nato, keď na konci „-tt“ a „-dt“ sa mení na hlásku „-d“:

washed	smoothed	languid	puffed	tumid
mosott(mošott)	simított*(šimított)	lankad(t)	puffad(t)	tömött
umytý	hladený	malátny	opuchnutý	tlstý, napchatý

* Napr. „smoothed lath“: simított léč*(šimított léč), kde léč = lath = *lata*.

Prvok „-os(oš)“ tvorí prídavné mená, anglická forma „-ous“, „-ish(iš)“, „-sh(š)“:

bulbous	papulous	poorish	reddish	lush
búbos(búboš)	púpolós(púpološ)	póros(póroš)	rótes(róteš)	lés(léš)
	(tu: hólyagos(hól'agoš))	(szegényes(segéneš))		(leves(leveš))
buľvový	pupákový	chudobný	rudý, červenkastý	šťavnatý

To, že sa činnosť často vykonáva maďarský jazyk vytvára koncovkami -oz, -ez, -z(ako önt-öz = *polieva*, jel-ez, jel-z = *značkuje*) to je v angličtine výslovnosťou -os(oš), -s(š). U nás táto hláska „z“ sa zvykne zamieňať aj na „l“, ako príklad „kormoz“, ale môže byť aj „kormol“ (normálne to znamená „vymetá komín“ doslovne korom = *sadza*, kormol = *sadzuje*), no slovo „táncol = *tancuje*“ nezvykneme používať vo forme „táncoz“, ale rozumieme. Angličania tento spôsob tvorenia na často vykonávané činnosti používajú až strojovo a pridávajú na koniec slova aj tam, kde by to nemalo byť:

dances	pisses	washes	mends	chirps	eats
táncoz	pisiz(pišiz)	mosoz(mošoz)	mentez	csiripez(čiripez)	étez
	(pasil)(pišil)	(mosdik)(mošdik)	ment	(csiripel)(čiripel)	(eszik)(esik)
tancuje	pišá, čúra	myje, myje sa	zachráni	čviriká	je(jedlo)

Na poukazovanie viacerých ďalších gramatických zhôd tu nemáme možnosť. Jednu hlbokú a charakteristickú zhodu, ale musím spomenúť. To je koncovka „-ing“ na tvorenie priebehového prítomného času. No a výraz ker-**ing** = *krúži*, nie je presne priebežný prítomný čas a nie práve pre koncovku -**ing**? Je to to isté, len v maďarčine my slová ešte ďalej rozvineme napr. csil-ing(el)(čil-ing(el)) = *pozváňať*, száll-ing(ózik) (sáll-ing(ózik)) = *poletuje*, ács-ing(ózik) (ács-ing(ózik)) = *postáva* atď. Ďalej kvôli zhodovaniu samohlások -ing sa mení na -eng, -ong, -öng. Takto bus-ong(buš-ong) = *oplakáva*, me-reng, öd-öng = *posníva sa*.(Toto aspoň malo byť odhalené.)

8.) VETY

Nasledovné vety udávajú, a ko hlavné dôkazy na fínsko - maďarskú jazykovú príbuznosť:

fínské											
Orvon	silmä	kyyneliä	täynnä.	Kivistä	verinen	oli	väyvn	käsi.			
Árva	szeme	könnyel	tele.	Kövektől	véres	volt	veje	keze.			
(Árva	seme	köñnel	tele.	Kövektől	véreš	volt	veje	keze.)			
Sirotské	oči	so	slzami	sú	plné.	Od	kameňov	krvavá	bola	zaťova	ruka.

Zhodu sa nedá poprieť, hoci potrebujeme nato dlhší čas aby sme uznali, že sú vety rovnaké. Je to ale trochu smutné, že v každej vedeckej, alebo informačnej práci ukazujú tých istých 6-8 príkladov, ale iste preto, že vytvoriť rovnakú fínsku a maďarskú vetu je veľmi ťažké. Sú, ale veľmi potrebné, lebo možnosť vytvorenia rovnakých viet sa počíta za „eso, čo všetko bije“, je to samozrejme prirodzené.

Teraz pozrime sa nato, že aké súvislosti vieme ukázať medzi maďarským a anglickým jazykom.

Výsledok už na začiatok je prekvapivý, nielen ťažkopádne vety sa dajú dať do súvisu, ale vytvoríme koľko len chceme a navyše čistejšie sa zhodujú, ako fínske vety.

V prvom prípade odpútajme sa od zvyklostí, že stále hľadáme zhodnú maďarskú vetu ku cudzej. Prečo by to nemohlo byť opačne? Je tu otázka, či sa dá vytvoriť veta s maďarskou štruktúrou zo zhodných anglických slov?

Dá sa, a dokazovanie ešte sťažím s tým, že použijem len slová modifikované w-v-m:

Merre ment?	Mit mos?(Mit moš?)	Vad vándor ment.
Where went?	What wash?	Mad wander went.
Kade išiel? (on)	Čo umýva?	Divý vandrovník išiel.

K ďalším príkladom musíme vedieť dve veci:

a) Za prvé, anglický „he“ je maďarské „ő = on“, lebo nedávno ešte aj my sme vyslovovali toto slovo s „h“. Jeden príklad z listu Szalay Ágostona z roku 1547: „... azt **hő** be nem tudja szolgáltatni = on to nevie odovzdať“. Toto slovo **hő** je anglické **he**.

b) Po druhé by sme mali vedieť, že anglický výraz „is“ sa milne považuje za sloveso (pomocné sloveso) a ešte väčšia chyba považovať ho za sloveso s významom jestvovania. Nie je sloveso, ale rovná sa k ukazovaciemu slovu „az = ten(tá,to)“.*

Lahké je vysvetlenie. Tajomstvo je v tom, že v maďarčine sa dá povedať aj „sok **az** ág(šok **az** ág)“, alebo „sok ág **van**(šok ág van)“ a znamená to isté „je veľa konárov“(niekde, alebo na niečom). To znamená, že pri takto vytvorených vetách význam „az“(= ten, tá, to) a „van“(= je, jestvuje) majú ten istý význam. Z angličtiny jeden z modifikácií vypadla a zostal len „sok **az** ág“. Z toho dôvodu sa nám ukazuje, že „is“ je sloveso. Je pravdou, že stojí namiesto slovesa, ale ním nie je.

Príklady:

Peter **is** mere muck.
Péter **az** merő mocsk. (Péter **az** merő močk.)
Peter je celý špinavý.

Peter **is** wander(ing).
Péter **az** vándor(ol).
Peter je vandrovník.

* Oplatí sa pozrieť na sloveso bytia lebo aj tu nájdeme zaujímavé zhody. Aj v angličtine je sloveso bytia výraz „**van = on je**”, len troška inou výslovnosťou. V starej sanskritčine **va(n)**, **va(ló)**(= **on je**) znamená : **bhú**, výraz **volt** (starý spôsob **vót**)(= **bol**) znamená: **bhúta**, to znamená, že je to len modifikácia hlások b-v. Anglická výslovnostná modifikácia **bhú** je **be** a v nemčine **bi**. V maďarčine **bhú vyslovujemem s** „v“: **va** (**va-n = on je**, **va-gy(vad')** = **ty si**, **va-l-a = on bol**, (**vo-l-t = on bol**). To znamená, že výrazy **been** (anglický), **bin** (nemecký) a **van = on je** sú tie isté: **sú to len v-b výslovnostné modifikácie**. Maďarský výraz **az = to(ten, tá)** je v nemčine **es**, a v angličtine **is**. Pravda anglický výraz **is** môžeme chápať, ako sloveso, ale to vysvetľuje vymeniteľnosť výrazov „sok **az** ág(šok **az** ág)”, alebo „sok ág **van**(šok ág **van**)”. To znamená, že výraz **is** je slovo ukazovacie(**to**) a nie pomocné sloveso.

Ešte jeden príklad: otázka a nato obvyklá anglická odpoveď:

Is Peter languid? He **is**.
Az Péter lankadt? Hő **az**.
Je Peter malátny? **On je**.

Dva príklady na zhodu tesz(**tes**)-does = **činí**:

Does Peter sing? He does.
Tesz Péter zeng*? Hő tesz.(**Tes Péter zeng? Hő tes.**)
Činí Peter spev? **On činí**.
(*Slovo *sing* je zhodné so slovom *zeng* = *znie, spieva*. Maďar povie “Zengjük a dalt = *spievame pieseň*”.)

Oznamovacia veta a potom opytovacia:

Peter mends the wrong* mantle.
Péter mentez (a) rongy mente.(**Péter mentez (a) rond' mente.**)
Peter opravuje **poškodený kabát**.

(* **wrong** je čisto zachovaný vo výrazoch *rong-ált*, *rong-álódott* = **poškodený**, *pokazený* a vo výraze *rongy(rond')* = **handra**.)

Does Peter mend the wrong mantle?
Tesz Péter ment (a) rongy mente? (**Tes Péter ment (a) rond' mente?**)
Činí Peter opravuje **poškodený kabát(mantlík)?**
(*Péter menti [azaz javítja] a rongy[os] mentét?*)
(*Peter zachraňuje [čiže opravuje]poškodený kabát?*)

Význam viacerých slov často sa posunie, alebo časom sa zúži ich chápanie, ako napr. pod slovom nyugt(ňugt) rozumieme elpihenés (elpihenés) = **oddychnutie**, alebo elnyugovás (elňugováš) = **upokojenie**, kým Angličania chápu samotnú éjszaka(éjsaka) = **noc**. Takéto posuny už sťažujú porozumenie. Jeden príklad nato:

Ivan add(s) all night.
 Iván ad álló nyugt.(Iván ad álló ňugt.)
 (Iván álló éjszaka összead.)(Iván álló éjsaka összead.)
 Ivan celú noc ráta(počíta).

Vo viacerých prípadoch nie je ťažké pochopiť vetu, ale niektorý výraz, lebo u nás to isté používame ináč. Napríklad:

We have* roused.
 Mi van rázott.
 My sme trasený.

(Kmeň slova „van = on je, to je“ je „va“ pred ním je hláska „h“, čiže hva, hve, a ešte je rozšírená samohláskou - have.)

To znamená: „mi van felrázott = **my sme potrasený**“, čiže „potriasli nás“ je chybné pochopené, ako: „nekünk van rázás = **my máme trasenie**“. Angličania pod tým rozumejú, že „felébredtünk = **zobudili sme sa**“.

Ďalšia príčina, ktorá spôsobuje ťažkosti pri porozumení výrazov je, že anglický jazyk je silne poškodený a veľkému množstvu výrazov chybajú z konca určité časti. Nakoniec tu sú nato príklady:

to eat	some	fresh	fine	cock	neck
ét	szám(sám)	friss(frišš)	fin	kak	nyak(ňak)
enni	számos(sámoš)	friss(frišš)	finom	kakas(kakaš)	nyak(at)(ňakat)
jest'	početný	svieží, čerstvý	fajnový, jemný	kohút	krk

V angličtine sú to také skrátené slová, ako napr. u nás predávači zeleniny píšú: „Friss pari, ubi, káp, burgi = **Čerstvé paradajky, uhorky, kapusta a zmiaky**“, alebo jedálny lístok v závodných kuchyniach: „Pir burg pár káp = **pražené zemiaky parenou kapustou**“. Je to ozaj anglickým štýlom písané.

9.) SÚHR DOTERAJŠÍCH VÝSLEDKOV

Samozrejme čím hlbšie sa dostaneme, tým viacej vecí treba vysvetlovať. No, ale vysvetlenie sa nájde. Pre každý prípad z horeuvedených príkladov vyplýva, že môžeme napísať aj takú básničku, ktorá aj dnes takisto znie po maďarsky, ako aj po anglicky. To napr. o fínskom jazyku už dávno nemôžeme uviesť. Z tohto vyplýva, že maďarský jazyk je bližšie v príbuznosti k angličtine, ako k fínštine. No a keď je to aj prekvapivá skutočnosť: dnes najbližším príbuzným maďarčiny je anglický jazyk. Aj napriek tomu je to je pravda, že aspoň polovica slovnej zásoby angličtiny je aj pre nás cudzie slovo. Ez annak ellenére is igaz, hogy szókinséne legálabb fele számukra is idegen szó. Inými slovami angličtina sa poškodila pod tlakom príliš často sa objavujúcich útočníkov.

10.) SKÚŠKA VÝSLEDKOV

To čo som napísal môžeme odskúšať.

Môžeme spraviť uzáver, že z maďarskej a z anglickej slovnej zásoby sa dajú celkom dobre vyčleniť slová ktoré súvisia s prajazykom, ktorý niekedy bol spoločným jazykom, potom ak anglický jazyk je blízky nemeckému jazyku, potom tento jav musíme vedieť poukázať aj z nemeckého jazyka.

To, že sa to dá ukázať na nasledujúcich príkladoch. K tomu stačí vedieť, že v maďarčine tvoríme neurčitok koncovkami **-ni, -eni, -ani**, napr. lát**ni** = **vidieť**, küzde**ni** = **bojovať**, hull**ni** = **padat**. To isté v jazyku hindi je **-ná**, napr. rakh**ná** = rak**ni** = **ukladať**. Z nemeckého jazyka, ale už vypadla hláska „i“ z konca -eni, a -ni, a zostala koncovka -en, -n. V nemeckých výrazoch treba domyslieť ku koncovke -en a -n hlásku „i“:

kitten	essen	schaben	rasseln	dudeln
kötni	eszni(esni)	szabni(sabni)	reszeln(reselni)	dúdolni
tkat'	jest'	krájať, prispôbiť	rašplovať, pilníkovať	pohmkávať

Tu sa zhodujú celé slová, rassel = reszel(**resel**) je to isté. Príklady na zhodu „be = do“, kde naznačím tenkou čiarou časti výrazov, aby sa dalo dobre rozonať aj tvorenie slov a ich celková zhoda:

be lausch en	be sau fen	be kritz en	be dach en
be les ni(belešni)	be szop ni(besopni)	be karc ni	be tác ni
behallgatózn i	lerészegedni(lerésegedni)	bekarcoln i	betakarn i
			ták a takar gyöke = ták je koreňom slova takar
odpočúvať	naslopať sa	doškrabať	zakryť

Príklady na vypadnutie hlások:

kr eng el	kr eis el n	kr eis en
ker eng ély(kerengél')	kör öz öl ni	kör öz ni
perec, karika	keringeni	körbe forgatni
krúžel', praclík, krúžok	circulovať, obiehať	krúžiť, otáčať dookola

Zložené slová:

Kr eis säge	Re tard at	Hüll kurve	Säbel hieb
kör öz szegő(körözsegő)	rátart at	hél görbe	szablya seb*(sabl'ašeb)
körfűrész(körfűrész)	késleltetés(késleltetés)	burkoló görbe(boríték)	
kruhová píla	podržanie, zaostávať	obal	šabl'ová rana

* A seb esetében s > h hangmódosulás történt, mint pl.: sá

og-hápog.
(V prípade slova seb(**šeb**) = rana je zmena s(š) > h, ako napr.: sá

og(**šápog**)-hápog = hapká.)

Dva zaujímavé príklady na výmenu dvoch slov rovnakého významu.

Výraz ék(=klín) znamená aj sarok(šarok)(= hrana, roh) a Nemci rozumejú pod tým práve to posledné uvedené, výraz säul je szál(sál) = rovná(nit', alebo strom) v nemčine oszlop(oslop) = stĺp, ako szálfa(sálfa) = rovný strom:

Eck haus	Eck säul
ék ház	ék szál(éksál)
sarokház(šarokház)	sarokoszlop(šarokoslop)
rohová chata, rohový dom	rohový stĺp

Strata hlásky v nemčine:

maďarské	vypadáva	hlásky po nemecky	význam nemecký
óriás(óriáš) obor	óriás	ries(e)	óriás
botorkálni potkýnať sa	botorkálni	torkeln(i)	botorkálni
hiszen(hisen) snáď, ako	hiszen(hisen)	schon	hiszen(hisen)

Nemecké a anglické slovo: h > sh, sch v maďarskom slove héj-hél = škrupina, šupka:

maďarské	hél	dávno slovo héj používali vo forme hél, v dodaním hlásky „v“: hüvel = pošva
anglické	shell	kagyló(kad'ló) = škebl'a, muš'ľa (lebo majú dve uzatváracie héj = šupky)
nemecké	Schale	héj, tok, hüvely(hüvel') = šupka, púzdro, pošva

*

Týmto môžeme skúšku tejto štúdie vyhlásiť za úspešnú. Takto sa posilnila istota v tom, že vysvetlenie na zhodné výrazy v jednotlivých jazykoch môžeme nájsť z prajazyka, ktorý bol niekedy spoločným jazykom všetkých ľudí. To je dôvodom toho, že sa dá tento jav preukázať aj vo viacerých jazykoch – ako som už to uviedol–, maďarský jazyk sa veľmi málo mení a preto sa dá považovať za skamenelinu prajazyka. Nakoniec môžeme vysloviť aj to tušenie, že prajazyk aspoň v Európe sa nezačal štiepiť pred 15000 rokmi, ale oveľa neskoršie, možno len o polovicu neskorej, alebo ešte neskoršie. Podrobnejší dôkaz som uviedol v knihe „Szavaink a múltból = Naše slová z minulosti“. Pomalú premenu maďarského jazyka som dokazoval v knihe „A finnugorista áfium ellen való orvosság = Liek proti ugrofínskej otrave“ strany 69-80.

***

PRÍLOHA

V tomto malom slovníku zhodných slov uvedem 500 anglických slov, ale len také, ktoré ani dnes nepotrebujú vysvetlenie nato aby sme videli zhodu s maďarskými výrazmi- tak ako to bolo v prípade doterajších príkladov.

ad (össze)(össe)	add	dá, ráta, sčíta
adand(ó) (- “ -)	addend	daný, sčítanec
adott (- “ -)	added	pridaný
aggott (<i>el</i> -aggott)	aged (tt > d)	dávný, starý
áh!, dehogy	<i>bah</i>	oh, nie
áll(-ó nap)	all (day)	celý(deň)
ámoz (z-l: ámol-ít)	amaze	ohromí
ámozott: elámolított	amazed (tt > d)	ohromený
annyi (annyi-ra, annyi-szor) (annira, anniszor)	any (vid'. výrazy mennyi(menni), a ďalšie výrazy)	žiadný, každý
ap(ály)(apál')	ebb	ubúdať, ustupovať, odliv
árenda (áron ada)	rent (stratená hláska z: árenda)	renta
áru	ware	tovar
áruház	warehouse	obchodný dom
árva	orpha(n)	sirota
át (túl)	out	von, (cez)
áz(-ott, ázalék)	ooze	oáza, presak
	(sár(šár) = blato, iszap(isap) = usadenina, kal)	
-as, -es, -os	-ous, -ish	prášia-cí, hrozia-cí
baba	babe	bábä, bábika
babás(babáš)	babysh	bábäcí
bal (baj, pl. balsors(balšors))	bale	problém
bak (őz)	buck	cap(jeleň)
bak	ba/k (akadály(akadál'))	prekážka
bak	bau/k (napr. fűrészbak(fűrésbak))	koza(na pílenie)
	back	chrbát
	(hát = chrbát, napr. bakhát = hrbolec, hrebeň)	
bárka	barge	bárka, archa
barnás(barnáš)	brownish	barnavý, tmavohnedý
be-	be-	do-
be füll(ed)	be foul	dusný, sparný
be hull	be fall (h-f)	do-padá, stane sa
be kerít(övez)	be gird (k-g) (körülvesz(körülves))	zahradit', ohradit'
berek (berk)	park	park

beteg	pathic (szenvedő(senvedő) = trpiací)	nemocný
bevár	beware (őrizkedik = stráží sa)	dá si pozor, vyčkáva
bévül (bél) bibi	bowel booboo	vnútro(črevo) bibiet', bolí, chyba,
bival(y)(bival')	bull (bival bez v , ako zúr-zavar = zmätok)	bivol
biz- (bíz) bizalom, hit	faith (b-f)	dôvera, viera
bog, bok(or)	bough (faág = konár stromu)	vetva, konár, krík
bog(ár)	bug	chrobák
pof(on)(piff-paff)	biff (pofon = facka)	bit', úder
bója	buoy	bója
bojtár = honelník (ktorý boly-ong(bol'ong) = túla sa)	boy	chlapec
bolt (bolt-ozat)	vault (b-v) ívelt = oblúkovitý, zakrivený	klenba, oblúk
bong(kong, cseng(čeng))	bong (harangzúgás(harangzúgás) = zvonenie)	dunenie,
borosta(borošta)	bristle	zarasteneč
bot (b-vesztéssel: üt) (stratou -b: üt)	bat (ütő) beat baton (bot)	pálka(tenis:raketa) bije obušok, pelendrek
boz(ót), boz(ont) bő (íves forma(ívesforma) = oblúkovitá)	bush bow	húšť', húština oblúk, voľný
bödön (fakupa = drevená kupa , palack = fl'aša , csajka(čajka) = naberačka , olajos hordó(olajos hordó) = sud s olejom)	bidon	bedňa, sud
bök	beak (csőr(čőr))	zobák
bök, pöck	pick	) pichá, picháč, pucka

(napr. csákány(**čákáň**) = **čakan**)

bök	poke (bök, bökdös)	pichnutie
bőr	bar-	kožušina
bőre (=pöre)	bare (meztelen = nahý)	koža
börce(börce), bürke	purse (pénzes zacskó(pénzeš začkó) = vrecúško s peniazmi)	peňažanka
bú	woe	beda, smútok
búb	bubo	opuch
búb	bu/b	buľva
bübföld	bu/b field (hagymaföld(had'maföld) = cibuľové pole)	buľvové pole
búbos(búboš)	bu/bous	buľvový
bubor	b/ubber, bu/bar	bublanina
buga	bulge (dudorodás(dudorodáš) = vypuknutie)	vypuklý
buggy(os)(bud'ďoš)	bagg(y)	voľný, široké
bugy(or)(bud'or)	bag	vak, vrece
buk (hány)(háň)	puke (hányás(háňáš) = zvracanie)	zvracať
bur(koló)lap(burkolólepel)	burlap	baliace plátno
cin(ón)	tin (c > t)	cín(prvok, kov)
cikcakk(os)(zeg-zugos(zeg-zugoš))	zigzag	cikcak(kľukato)
csal, csaló(čal, čaló) /istálló (ištálló)	stall stall(ing)	tajiť, klamať maštal' /
család(čalád) (gyerek(d'erek) = diet'a) ; „háromcsaládom van(d'erek:három čaládom van) = mám tri rodiny)”	child	čel'ad', rodina
csánk(čánk)	shank	kvačka, hák, (držiak)
csap (csapás(čapáš))	chop, swoop	štiepať, udrieť
csap (napr. hordócsap(hordóčap))	tap (cs(č) > t)	čap, čapovať, výčap
csapház (kocsma(kočma))	tap-house (cs > t)	výčapná-chata
csappan(čappan)	cheapen (csökken) (csökken(čökken) = klesá, zlacnie)	zlacnieť

csavar(čavar) (= bez „v“:csűr(čúr))	screw (prehodené hlásky)	skrutka, skrutnúť
cseng(čeng)	chink	cengat', cinká
csepp(čep), csipet(čipet) (kis ár: olcsó(kiš ár:olčo) = malá cena: lacný)	cheap	štipka
cserr(čerr)-	chirr (ciripel = cvrliká)	cvrk-
csever(čever) (csevely(čevel'))	claver	klebeta
csin(čin)	clean (tisza(tista) = čistý)	čistý
csin(čin) (csinált(činált), kimódolt)	clean	čini /
csikol(čikol) (csikl-and(čikland)) csikozott(čikozott): (rovott)	tickle rowed	štekliť ryskovaný, pásikavý
csiling(čiling) (csengés(čengés) = cinkanie, zvonenie)	clink	cinkat'
csill(ap)(čillap)	still (csendes(čendeš) = tichý)	stály, ustálený, utišený
csimp(-aszkodó)(čimpaskodó) (fogó = zverák, kliešte, csiptető(čiptető) = štipec)	clamp	svorka, zopnúť, klampiar
csin (csinált, kimódolt)	clean	hore pri csin(čin)
csip(esz)(čipes) csip (csipogás(čipogáš)= štebotanie) csirip(čirip)	clip chip chirrup, chirp	klipnúť, štipec čip(vtáčí hlas) čvirikanie
csit-csat(čit-čat)(csacsogás(čačogáš))	chit-chat	kecanie
csizol(čisol)(kidolgoz = vypracuje) csit!(čit)	chisel chut!	leští, sekáč ticho,(čičíkat')
csonk(čonk) (fatönk = peň, tuskó(tuškó) = klát)	chunk	klát, čunga = noha(Hviezdoslav)
csök (napr. bikacsök)(čök)	stick (bot, fűtykös(füt'köš) = palica)	šťuchadlo
csökken(čökken)	slacken	uvoľniť, upadať

csörl (čörl) (ako csörlő) (ako čörlő) (forog, kavarg = točí sa, napr.az örvény is(az örvéñ is) = aj vír)	swirl	vír, kladka
csúf(čúf)	scoff	škrata, špata
dárd(a)	dart	oštep
drága	dear	drahý
deszka(deska)	desk	doska
dolmány(dolmáñ)	dolmen	šatstvo: dlhší kabát
domb	dump	hromada, kopec
dong	dong (bamm, ütés(ütéš) = úder)	duní
durva	dure (szigorú(sigorú) = striktný, kemény(keméñ) = tvrdý) rud(e) (otočenie kmeña)	tvrdý, durák
düne	dune (homokbucka = pieskový kopec))	duna
eleve (élő)	alive, live	žije
ellopja (ellopa)	elope (szökteti a menyasszonyt(sökteti a meñassoñt) = ukradne nevestu)	ukradne, lapaj(darebák)
est(ešt)	west (nyugat(ñugat) = západ)	večer
ét	eat	jedlo, jest'
fal	wall	val, múr, stena
fár(ad)	far (messzi(messi) = d'aleko, távoli = d'aleký)	dial'ava
fing	pong (búz = smrad), szag(sag) = zápach)	prd
finom	fine	fajn, fajnový
fogó ("foger": ujj(angl.tvorenie z „fogó“) finger (ujj, ami fog = prst, čo drží)		prst. palec
folt (szégyenfolt(séd'enfolt))	fault	f'ak
foly(fol')	flow	plynút'
foszt(fost)	oust (az f kiesett(az f kiešett) = hláska „f“ vpadla)	tíska(von)

föld	field	pole(z poľa), zem
friss(fríšš) frissen(fríššen) (frissül(fríššül) fűl (fűled)	fresh freshen foul	čerstvý občerstvuje hniť
fűtött (zmena h-f: "hűtött = zahriaty")	heated	zahriatie
ganaj	guano	hnoj
gida (gödölye)(gödöle) (gyerek(derek) = dieta) (kölyök(kölök) = panchart)	kid	kozľa, diet'a
giling (-galang)	clang csengés (čengész) = zvonenie)	cvengot
golyóbis(goľóbiš)	globe (latin globus)	guľa, glóbus
göb	gob	guča
görd gúnya(gúňa)	gird gown	ohrada, opásat' hába, šaty
gurgula	gurgle (bugyogás(bud'ogász) = žblnkanie)	grgnutie, bublanie
gyagya(d'ad'a)	gaga	d'ad'a, poblázneny
gyors(d'ors) = rýchly	hors(e) ló (gy(d') > h)	kôň
gyöm(-öszölt)(d'ömösölt) gyí!(d'i) gyú(d'ú)	jam gee! glow	rozmiaždit', rozmliaždit' dí, „Dí, fako!“ (Kukučín.) tliet', žiarit'
hág(magasra)(magašra)	huge	ohromný
haj hajó	hair (r > j) hoy	vlasý lod'
halm(halom)	holm (sziget) (sziget(siget) = ostrov)	ostrov

ham(is)(hami š)	hum, sham	humbug
hám(-iga)	hame	jarmo
harang (ige: harong)	harangue	kárať, kázanie, hnevať
har(mat) = rosa	hoar	srieň
	(hóharmat = dér = inovat' = osuhel')	
hars(har š)	harsh	drsný
	durva, éles(éle š), harsogó(har šogó) = jačanie	
ház	house	chata, dom
he, hogy?(hod')	how	ako
hegy(hed')	high, huge	hoľa, hora
hegybak(hed' bak)	hogback	hrebeň (hory)
hej!	hoy!	hoj
héj (hüvely(hüve l'), hél)	hull	šupka, pošva
héj (hél)	shell)	škebľa, mušľa
	(kagyló(kad' ló) = héj = škebľa)	
helyre(hel' re), stará výslovnosť: he're	here	tu, sem
	(ide = sem , itt = tu)	
hevít	heat (chýba hláska „v“)	hriať, hic
hír	hear	počuť, poslúchať
hop, hopsza(hopsa), hipp-hopp	hop	hopa hop
	snap (h-sn) (hirtelen = odrazu , rýchlo , chňap)	
horda = csorda(čorda)	horde	horda
hord (össze(össe))	hoard	zhromaždí
höhö, haha	he-he	he he
hökk, hők	hoick (rántás, lökés)	háklit' sa, okúňat' sa
	(rántás(rántá š) = potrhnúť , lökés(löké š) = tlačiť)	
hő-ött (forró, tüzes(tüze š))	hot	horúci, ohnivý
hőtött (hevített)	heated	hriatý
	(fütött = zahriatý , on zahrial)	
hümm (hümmögés(hümmögé š) = pohmkávanie)	hum	hm
hömp	hump	humpľovať
hukk	hicc	híčkat', čkat'
hull	fall	pád, padať
	(f > h) (lehull = padá)	
hupa, hup(hepe)	heap	kopa
hup, hupp	whop	puf, paf
	(puffanó ütés(puffanó üté š) = dopadajúci úder , puffanás(puffaná š) = puknutie(dela))	

huss!(hušš), hess!(hešš) húz (választ(válast) = vytiahne)	whoosh! choose	huš, heš ťahať
húz (huzagolás(huzalgáš) = naťahovanie sa)	chase	stíhať
húz hümm	hois(t) hum	stiahnúť, potiahnúť hm (duplikát)
ígért (megegyezés szerinti(megeďezéš serinti) = podľa dojednania)	agreed	dohoda, prísl'ub
illet (megillet vkit = prináleží niekomu) (kiutal = pošle , juttat = dodá)	allot	pridelí
illetmény(illetméň) (rész(rés) = čiasťka , juttatás(juttatáš) = pridel)	allotment	výdel, prídel
ing, inog, inga	hinge	kyvadlo, olovnica
inger (napr.. ingerület = dráždenie)	anger (harag = zlost')	hnev
istálló	stall(ing)	hore pri csal(čal)
jó juh	eu ? ewe (čítaj: jú)	dobre, áno ovca, bahnica, jahnica
kacs (napr. szőlőkacs(sólókač) = úponok viniča) kak(as)(kakaš) kakukk kap (fog, tart) kaptár (kapt-or:elkapó) kar (karosszék(karošék)) kár (baj) karc	catch (elkap) cock gowk, cuckoo keep captor chair care scart	chytat', chyták, úponok kohút, kokot(chorvátsky) kukučka držat', pochytat' úl' kreslo starostlivosť, škoda, zloba škrabnutie
kegy (keď) (kegyes(keďeš) = veľkomožný)	kind	milosť, veľkomožný, veľkodušný
kémény(kéméň) kéményseprő(kéméňseprő) kép kert kilincs(kilinč) kocsi(koči) kolomp(ol) (zajosan megy(zajošan med') = ide hromotom)	chimney (v starej angličtine kemen) chimney-sweeper copy gard(en) clench coach clomp	komín kominár kópia, obraz záhrada, sad kľučka koč zvonček, klopkat'

kor(dé)	car (szekér(sekér) = voz)	kára
köd	cloud (felhő, füstfelhő(fűstfelhő) = oblak, oblak dymu)	oblak, hmla
köhög	cough	kašle
köpe(ny)(köpeň)	cope	plášť
kör	cur, cir	kruh
köt (cement, ragasztó(ragastó))	clot	tuhne
köt (felköt, kötény(kötéň))	coat	zástera, kabát
köt (köt, csomóz(čomóz) = pletie, viaže do kopy)	knot	pletie, knot(kanóc)
körl	curl (göndör = kučeravý)	kader, kučera
közel	close (közel) (közel = neďaleko)	blízko
közes (közös(közös))	closeish (elég közeli = na blízku)	dosť blízko
kukk	keek (kukucs(kukuč) = kukuk)	kuk, kukuk, pokukovať
kulcs(ol)(kulčol)	clutch (prehodenie hlásky)	klíč
kunkori	kukri (görbe kés) (görbe kés(görbe kés) = krivý nôž)	kučeravý
kupa	cup, cuppa	pohár
kurj(ant)	cry	krik, plač
kurt(a)	short	krátky
lák (székely tó(sékel' tó) = po sikulsky jazero) lake		mláka, jazero
lakat	locket (horgos kapocs(horgoš kapoč) = háková spinka)	zámok(visiací)
lakatpöck, v angličtine pöcklak(at)	picklock	paklíč
(lakat = zámok , zárnyitó(zárňitó) = otvárac zámkov , tolvajkules(tolvajkulč) = zlodejský klíč)		
lankad(t)	languid	malátny
lanyh (z kmeňa „le = dole “)	lean (lejtő = sklon , esés(ešés) = spád)	sklon
lap, lep	lap	klín, zabalit'
(ágyékkötő(ád'ékkötő) = bedrovník , betakar = zakryje : lepel = rubáš , plátno)		
lap	slab (p-b) (lap = plát , platňa , tábla = tabuľa)	plát
lavór (lé-er, lever)	laver	lavór

láz	blaze (ég = horí, jagá lángol = žiarí)	požiar
laza	lazy, lax	laxný, vlažný
laza	loose, sleazy	voľný, lacný
le	low	dole
léc	lath	lata
leff, liff	flaff	trepotat'
lék	leak	diera, ká'ľa
lem(ez)	lam(ina)	laminát, platňa
lencs(e)(lenče)	lens	šošovka, šošovica
leng	fling (lendítés(lendítész) = kývať, kilengés(kilengész) = vychýlenie)	hodenie
lés (leves(leveš))	lush	šťava
lev(-él)	leaf	list
levez (lé = lev)	lave	umyt'
lóba, lebeny(lebeň)	lobe	lalok
lóf(rál)	loaf	trúsiť sa
lompos(lompoš)	lumpish (lomha = ťažkopádny, nemehlo tunya(tuňa) = lenivý)	lump
lucs(luč), locs(loč)	flush	príval, spláchnúť
luk	loch	diera, jazero
mállad	mold	pleseň, tvarovať,
málló	mellow (érett = dozretý)	mäkký, zjemniť
mécses(méces)	matches	kahan, zápalka
ment	went (m > w)	išiel
ment(javít = opravuje: megment)	mend	zachráni
mente	mantle	kabát, mantlík, mantel'
mennyi(meňni)	many	toľko
(nem kérdés, hanem mint mennyiség(nem kérdész, hanem mint meňnişég) (nie otázka koľko, ale početnosť toľko)		
merre	where (m > w)	z kadiaľ(ktorým smerom)
mérg(-es)(mérgeş)	grim (otočenie slova)	chmúrny
merő (napr. merő lucsök(merő lučok =)) (= samé blato)	mere (teljes(telješ) = celý, merő = úplne)	úplný, púhy
mező	mesa	náhorie, medza, pole

mező	meadow (rét = lúka , kaszáló(kasáló) = lúka na kosenie)	medza
mi	we (m > v)	my
mit	what (m > w)	čo, čoho
mocor (mocor-gó = mechrit' sa)	motor (c > t)	motor
mocsk(močk)	muck (trágya(trád'a), gané = hnoj)	špina
mocskrakó(močkrakó)	muckrake (trágyagereblye(trád'agerebl'e) = hrable na prehadzovanie hnoja)	vyhrabávač špiny
mocskhup(a)(močkhupa)	muckheap (trágyadomb(trád'adomb) = hnojisko)	kopa hnoja
mód	mode	modalita, spôsob
móka	mock (kigúnyol vkit(kigúňol vkit) = zosmiešni niekoho)	posmech
morc (dávno: moros(moroš))	morose	mrzutý, morózný
morzsa(morža)	morsel	omrvinka
mos(moš)	wash (m > w)	umývať
mos(l-ék)(mošlék)	mush (kása(káša) = kaša , pempő = propolis)	kaša, pomyje
mosoly(mošol')	smile (prehodenie hlásky)	smiech
mosott(mošott)	washed (m > w)	umytý
mot, moc	mouth	ústa
	(száj mocog(sáj mocog) = ústa sa pohybujú)	
motola	motile	motýľ
mu(n)ka (dávno muka)	make	robiť
műv(el)	move	pohnúť, robiť
nóg(at)	nag	koník, poník, poháňať
└nyűg(ös)(ňűgöš)	nag	gňavivý└
na, nó, nos(noš)	now	no, nuž
nak, nek	nex(t)	nasledujúci
nesz(nes)	noise	šum, zvuk
nyak(ňak)	neck	krk
nyaklánc(ňaklánc)	necklace	náhrdelník
nyivál(ňivál)	snivel	fňukanie
nyosz(olya)(ňosol'a)	nes-(t)	hniezdo
nyugt(ňugt)	night	noc
nyűg(ös)(ňűgöš)	nag	(hore pri koníku)

odahúzó	adhesive (tapadó = lipnúci)	adhezívny, lepidivý
ód(on)	old	dávny, stará
ódon	olden (régen = dávno , hajdan = v ranných časoch)	dávno, starodávny
okoz, okoz ott (o) -on, -en, -ön opsz(ops), hopsza(hopsa) or(om)	cause, (o) caused on oops! oro- (orography-horopis)	kauza, príčina na (predl. 6.pád) hopsa, hopsasa hora, vrchol
-os, -as, -es, -ös(-oš, -aš, -eš, -öš) ő (starémad'arské: h ^ó) ön (saját)(šaját) önös(önöš) ör(ök) ösz(ös) (mind = všetky) öv(é)	-ous he own owns ever as of	-cí, -iací on vlastný, svoj vlastník večne, stále až, všetky od (predložka)
pár párt	pair part	pár partia
patina	patina (pat opačne: tap, ako tapad = lepi)	patina
pej pép	bay pap, pulp	pejko papka(jedlo)
perzs(perzs)	parch (perzsel) (perzsel(peržel) = praží, páli)	praží
perzs(el)(peržel)	parched ("perzsett") (nárečový výraz "perzsett(peržett) = pražený ")	pražený
pici, piti, pötty(pöt't) pis(i)(piši) placcs(plačč)	petty piss splash	drobný, malý piša, moč špliechať
pocs(pocs), placcs(plač) (pocsolya(počoľa) = mláka , tócsa(tóča) = kaluž)	plash	plačkanina, čľapkanica
pont	point, pinto	bod
pont (pötty(pöt't))	pinto (pöttyös ló(pöt'töš ló) = grošovaný kôň)	bod, d'obka
pór (szegény(segéň)) pórház	poor poorhouse (szegényház(segéňház) = chudobinec)	chudák chudobinec

póros(póroš)	poorish	chudobný
portyáz(ó)(port'ázó)	partis(an)	partizán
pos(vány)(pošvǎň)	posh	močiar
póz	pose	póza, postoj
pöck	pick, picklock	pakľúč, šperhák
(pöck lak/at:lakatpöck = álkulcs(á lkulč) = zlodejský kľúč)		
pöckös	peckish	nafuknutý, namyslený
pöff, pöf	puff	puf
pöffedt (böffent)	bouffant	baľkať
pöre (= böre = na kožu: meztelen = nahý)	bare	nahý, holý
pszt!(pst)	pist	pst
pötty(pöt't') (pöttöm)	potty	ďobka
pötty(pöt't') (folt)	spott	špatný
"pöttyött(pöt't'ött)"	spotted	pehavý
(pöttyös(pöt't'ös) = bodkovaný)		
puffadt	puffed	opuchnutý
púpolós(pupolós)	papulous	pupákový
(hólyagos(hól'agoš) = pl'uzgier)		
puszta(pusta)	waste	pusta, pustý
(puszta(pusta) = pusta, pusztít(pustít) = pustoší)		
ráfrissít(ráfríššít)	refresh	friško(Hviezdoslav), čerstvo
rak(ás)(rakáš)	reek	ukladať
ráma	rim, frame	rimsa, rám
ránc	frounce	vráska
(ránc = vráska, redő = riasa)		
rang	rang	rang, hodnosť
rátart (késelettet(kéšleltet))	retard	retardácia, podržanie
rátartott (késelettetett(kéšleltetett))	retarded	retardovaný, podržaný
ráz	rouse	trasie
(felráz = potrasie, ébreszt(é brest) = budí)		
rece (> ránc)	ruck, réseau	riasa(záhyb na látke)
(ránc = vráska, redő = riasa)		
reg(e)	leg(end) (r-l)	legenda
rek(esz)(rekes)	rack	regál
(etetőrács(et etőrác) = mriežka na krmenie)		

rek(edt)es(rekedteš)	raucous	chrčiací
rep(edés)(repedés)	rip	vryp, rýpať
rés(rés)	breach	trhlina
rett(-enet)	terr(or)	teror
(terr je opak výrazu rett(rettenet = strašenie)		
réz (rós(róš): vörös(vöröš) = rudý, červený) brass		bronz, mosadz
(sárgaréz(šárga réz) = mosadz)		
rí	rue	reve, revať
riad(alom, riadó)	riot	výstraha, vystríhať
rogyant(rod'd'ant) (rongyos(rond'oš))	ragged	rozgajdaný
(rongyos(rond'oš) = obnosený , kopott = ošúchaný , elnyűtt(elňűtt) = rozodraný)		
rohan	run	hnať sa
ró(ja az utat = brázdí cestu)	rove	tárať sa
	(kóborol = potuluje)	
rong(ált)	wrong	zlý, pokazený
rongy(rond') (rogyott(rod'ott) = padnutý)	rogue	gauner
roj(t)	fray	strapka, stravec
rokkan(t)	broken	rozbitý
ros(kad)(roškad)(prés (prés))	press	preš, prešovať
roth(ad)	rot, ret	trúchnivieť, práchnivieť
rothad(ás)(rothadáš)	rotten	strúchnivenie, hniloba
rótt	writ	vyrytá
	(leírt dolog = napísaná vec)	
rov, ró(= rýpe)	grave (bemetsz(bemets) = zarezať, seknúť, gravírovať)	
	graph(grafikon = graf, diagram)	
	groove (rovás(rováš) = ryha)	
rovó(= rýpací)	groover	vrúbkovač
(bányász(báňás) = baník)	(je totožné so slovom „rovar = hmyz ,	
chrobák “: len ten „rója = rýpe , (vájja = dolovať) do stromu)		
rovott (kirótt = vyrytý)	grooved	ryhovaný
	(kivájt = vydolovaný)	
rozsd(a)(rožda)	rust	hrdza
rög	rock	hrudka
rőt	red	rudý
rötes(röteš)	reddish	ryšavý
rőtnyak(rőtňak)	redneck	rudý krk, červený krk
(komu na chrbát svietí slnko : paraszt(paraszt) = sedliak)		

röv(id)	brief	stručný
rőzs(e)(rőže)	brush (znamená aj bokor = krovie)	hušť
rúd	rod	prút, drúk
rúg, výmenou hlásky ugr	rag	hurhaj, ut'ahovať
sál(šál)	shawl	šál
sánc(šánc)	sconce	kryt, ochranný val
sep(er)(šeper): elsodor(elšodor) = odtrhne)	sweep	zametat'
↳söp(ör)(šöpör)	sweep	zametat'↳
seprő(šepró)	sweeper	metla
sér(šér) (ako sér = fáj?) (fájó = boľavý, sérülés(šérülész) = zranenie)	sore	zranenie
sért(šért)	hurt (s-h)	ranit'
sík(šik)	s/EEK	klzký, hladký, rovina
sik(er)(šiker)	slick	slizký, úspech
sima(šima)	smooth	šmykl'avý, hladký
simított(šimított)	smoothed	vyhladený
sivít(šivít), süvít(šüvít)	shout	švítorit', svišťat', švihot
slisz(šlis), slisszan(šlissan), csúsz(čús)	sloush	šuchnúť
sor(šor), sor(ozat)(šorozat)	ser(ial)	seriál
sós(šóš)(szósz(sós)) (sós páclé(šóš páclé) = slaný pác, moridlo)	souse (sós páclé)	zós, omáčka
sózott(šózott)	soused	solený
söp(ör)(šöpör)	sweep	vid'. pri zametat'
súg(šúg), susog(šušog)	sough (susog(šušog))	šuchoce, šušť'a
sug(all)(šugall)	sugg(est), napr. suggestive = sugalló(šugalló) = sugestívny	sugerovať, vnúkať
suh(šuh), sus(šuš), szisz(sis)	swish	šuchot, šušť'anie, švihať, sičať
suhong(šuhong) napr. swing-frame:suhong-ráma(šuhong -ráma) (karima):lengőkeret = pohyblivý rám	swing	švung
süpp(šüpp)-	-s/lopp	slopat', fogat'
süt(šüt) (fegyvert(fed'vert) = zbraň)	shoot	strieľ'a
süt(šüt) (kisüt(kišüt)	sauté	piecť
szablya(sabl'a)	sabre	šabl'a
szák(sák), zsák(žák)	sack, sac	žoch, sak(siet')
szakada(sakada)	secede (különválik) (különválik = rozdelí sa)	cedit', sciedzať
szakadár(sakadár)	seceder	odštiepenec, kacír

szám(os)(sámoš)	same	(to) samé, to isté
szán(sán), szándék(sándék)	thin(k)	domnienka
szappan(sappan)	sapon(aceous)	saponát, mydlo
szár(az)(sáraz)	sear	spráchnivený, zhorený, suchý
szél(sél)	soul (lélek = duša)	duša, vietor
“széler(séler)” (vitorlás(vitorlás))	sailor	námorník, lodník
szerény(seréň)	serene	skromný, pokojný
(tisza(tista) = čistý , derült = jasný , nyugodt(ňugodt) = kľudný)		
szid(szid)	chide	hádat' sa, vyvadiť, vyhrešiť
sziporka(siporka), szikra(sikra)	spark(s)	sparkle
(szikra(sikra) = iskra)	(-”-, szikrázás(sikrázás) = iskrenie)	sršať, prskať
szipp(sipp) (szippantás(sippantás))	sip (hörpintés(hörpintés))	sřkať, chlřpať
szipp(sipp)	sniff (szippantás(sippantás))	snoriť, čuchať
szissz(sis)	hiss (zmena s-h)	syčat, sskat'
sisz(sis), suh(šuh)	swish	svisťat', švihnúť
szít(sít)	sweat	znojiť sa
(izzad = potí sa , veríték = pot)		
szítt(sítt)	sweat	cicať, sať, cucat'
(szívott(sívott), kiszívott(kisívott) = vycicaný)		
szivony(sivoň)	siphon	sifón
(szivornya(sivorňa) = hadica na stáčanie, nasávač)		
szop(sop) (szoppant(soppant))	sop	slopať
(felszív(felsív) = nasaje , márt = máčať)		
szó(só)	saw	príslovie
(szólás(sólás) = príslovie, porekadlo, povrávka)		
szó(só)	say	riekanka
(mondóka = rečnovanka)		
szó(só) (szó, ami szó(só , ami só))	so so	slovo dá slovo
szop(sop)	sop (felszív)	(duplikát)
szór(sór)	shower, sour	sprchy, sypať
(napr. vizet = vodu , magot = semená) (zuhany(zuhaň) = sprcha , zápor = prehánka , magvető = seje semená)		
szörp(sörp)	sřurp	sřkať
szutty(kos)(suť'koš)	sřut	sutinový, špinavý
szuttyos(suť'oš), szutyis(suť'is)	sřuttish	zašubraný, špinavý
tá, táv, tova(= d'alej)	to	predložka ku a d'alsie
tábla	table	tabuľa

tag	tag	prídavok, privesok
tánc	dance	tanec
tányér(táñér)	dinner (t-d)	tanier
taps(tapš)	taps	potlesk, aplauz
(enyhe ütések(eñhe ütésêk) = ľahké údery, znamená ešte: vacsorajel(vačorajel) = signál na večeru)		
tár	store (raktár)	sklad
tára	tare	tara(váhy)
tárház	storehouse	sklad(ový dom)
tart (vhova)	dart	vyraziť(niekde)
tár(uló), (ajtót is tárjuk = dvere otvárame)	door (v nemčine: tür)	dvere
te	thee (téged = teba)	ty
tér (betér)	(en)ter	vstúpiť
tér (napr. térül-fordul)	tour	túra
tesz(tes)	does (t > d)	činí, delá
tiszta(tista)	chaste	čistý
tiz(ed)	tithe	dežma, desiatok
(dézsmá(déžma), ale aj dézs je premenaný výraz tíz = desať)		
tet(em)	dead (po nemecky: tot)	mrtvola
tett (múlt i. = minulý čas)	did (t > d)	delal, činil
tett (cselekedet(čelekedet))	deed (t > d)	dej, čin
tiktak	tic-tac, tick-tack	tik – tak, tikať, ťukať
tomp (ako tompa)	damp (tompít)	tupí, tlmí(úder)
tor(ony)(toroň)	tower	turna, veža
tömb	stump (tönk, tuskó, csonk)	peň
(tönk = peň, tuskó(tuškó) = klát, csonk(čonk) = torzo)		
tömött	tumid (dagadt = opuchnutý)	tlstý, napchatý
tör	tear	trhať
törp	dwarf	trpaslík
törzs(törž)(torzó)	torso	torzo
túr	root (otočenie slova) grout	ryť, vřtať sa
túr, túró	dur(e)	trpezlivý
:hosszan kitartó(hossan kitartó) = dlho trvajúce		
tüske(tüške)	tusk	trň, osteň
ugr = rúg	rag	skočiť, kopat
(obrátienie: ugrat - rúgta)	(ugrat, ugratás(ugratáš) = skok)	
üt	hit	biť
vad, vadon	wild	divý
vad	wild (felbőszült = besný)	besný
vad, rozumej: örült	mad (v > m)	pomätený

vadház (vad=őrült)	madhouse (őrültek háza = dom šialencov , mad=vad)	blázinec, magorka
váló (rozumej: nyíló(ńíló), szétnyíló(sétńíló)) swallow (torok) = hrdlo swallow (fecske(fečke)) = lastovička , asi podľa dvojramenného krídla)	swale (völ-gy(völd') = údolie , vály-ú(váľú) = válov)	prieľbeň, dolina
valódi	valid (való, igaz, érvényes(érvéńeš) = skutčný, pravda, platný)	pravda
vándor	wander(ing), meander (v > m), maunder (v > m)	vandrovník chodník tárat' sa
vány(ad)(ványad) várj váza	wane ware vase	vádne čakaj váza
vesztett(vestett)	wasted (elvesztegetett(elvestegetett) = stratový, stratený)	nezvestný
víg vót (volt) zeng, zsong(żong) zsomb(ék)(żombék) zsúf(żúf) zsup(sz)(żups), supp(şupp)	wag was (t-s) song swamp chuff swoop	vtipkár, veselý bol znie močiar, zamočiť prepchatý şup

*Ďakujem za lektorovanie anglických slov Törökovi Lászlóovi,
za lektorovanie nemeckých slov Vajtaovi Dénesovi,
Schelovil Ferencovi za kontrolu textu,
a Z. Karvalics Lászlóovi za odborné poznámky .*

***

Az angol szókincs magyar szemmel, Fríg Kiadó, 2007.
[Anglická slovná zásoba z maďarského pohľadu, Vydavateľstvo Fríg, 2007](#)

Szavaink a múltból, Fríg Kiadó, 2010.
[Naše slová z minulosti, Vydavateľstvo Fríg, 2010](#)

A finnugorista áfium ellen való orvosság, Fríg Kiadó, 2011.
[Liek proti ugrofinskej otrave. Vydavateľstvo Fríg, 2011](#)

Uzavretė: 5. marec 2012

Všetky práva vyhradené

© Varga Csaba 2012

Preložil a slovenské výrazy doplnil: ing. Varga Štefan
6. mája 2012, Fiľakovo

Preložil a slovenské výrazy kompletne doplnil: ing. Varga Štefan
22. mája 2012, Fiľakovo

Július Handžárik

Svedectvo jazyka o národnosti

Milý jazykovedec však nekapituloval a vyzval prednášateľa, aby teda preložil do maďarčiny celkom jednoduchú vetu: „**Drahá je tá riedka kaša!**“. Pán lektor sa nadýchol ešte hlbšie, zrejme rozhodnutý odpovedať poslucháčovi ešte razantnejšie, ale potom si asi uvedomil lingvistickú podstatu otázky a celkom nezmyselne vyhlásil, že on sa s takými hlúposťami nebude zaoberať! Tou „hlúposťou“ je totiž skutočnosť, že ešte aj v dnešnej spisovnej maďarčine znie tá jednoduchá veta takto: „**Drága az a ritka káša!**“¹, čiže presne tak, ako v slovenčine alebo v iných slovanských jazykoch.